

309340 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 5. } డిన్న పట్టణము 1918 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 5 వ తేది శుక్రవారము } No. 5
నంపుటము. ౫ } పింగళి నామ సంవత్సర ఫాల్గుణ మాస బహుళ నవమి. } సంచిక ౫

కురోమియా

నవనీతము

(1044)

Price - ONE RUPEE - Postage Extra.
Messrs. SPENCER & Co. Ltd., MOUNT ROAD, MADRAS.

పుండ్లు, గాయములు, మూలశంఖ, తలనొప్పి, నడుమునొప్పి, జిలుబు మున్నగువాటికి సిద్ధౌషధము. పలువురువయోగించి, వెక్కున న్నానపత్రములనంపియున్నారు. ఒకమారు ఉపయోగించిన దాని అమృతోపయోగము మీకే తెలియును. డబ్బీరు 1-0-0.

స్పెన్సరు కంపెనీ, మాంటురోడ్డు, మదరాసు.

వికటాషలిని ప్రశంస

ఇది కన్నులకంటే అపూర్వము విశేషము.
తల 0-4-0 పొట్టికి అధికము.

అంధ్రనర్మకళాశాల-విద్యాశ్రవణి.

ఇది శ్రీమంత్ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారి
గ్రాహణదినది. తల 0-4-0 పొట్టికి ప్రత్యేకము.

అంధ్రవత్రికాకార్యాలయము, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

కాళయుక్తి సంవత్సరాది సంచిక

తయారగుచున్నది

పింగళి సంవత్సరమున జరిగిన విరోహాశాసంగ్రహ చక్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాకీజయ, వ్యావహారిక విశేష విషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు మహాజనుల పటములును ఇతరములైన, చిత్రకళములును గలిగి మంచికాకిములపై చక్కగ ముద్రింపబడుచున్నది.

కాగితముల కట్టపున జేసి కావలసిన ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధముకయించు చుండుటవలన వలయువారు వెంటనే వ్రాసికొను టుచితము.	వెల రు	2-0-0
ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	" "	0-8-0
" అర్ధసంవత్సర "	" "	0-12-0
ఆంధ్రవార్తపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు	" "	1-0-0

అంధ్రవత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధౌషధము

తామరతైలము

డబ్బీ 1-కి 0-6-0

గజకితైలము

డబ్బీ 1-కి 0-4-0

మోహినీతైలము

నీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుశెట్టి వీధి మదరాసు.

అమృతసంజీవి లేహ్యము,

అయఃకాంత మార్గము.

ఈ లేహ్యము, మాన్యము అనుభవజ్ఞులచే శుద్ధ వనమూలికలతో తయారుచేయబడినది. ఈ లేహ్యము, మాన్యమే సర్వ విధములగు మేహసంబంధమైన వ్యాధులు నివారణ కారకము. ప్రపంచమున గుభసంబంధమైన సెక్స్ రోగములచే యెందరు బాధ నొందుచుండుటలేదు. అట్టివారి కిది జీవతాపరక్షసాధనము. దీనిని నేపించిన రక్తముకుద్రవై, పుష్టి నిచ్చి నరములకు పటుత్వమును కలుగజేయుటలో మేటియైనది.

దీనిని శ్రీలు, పురుషులు, అందరూ వాడవచ్చును. (586)
48 దినములు నేపించు లేహ్యము, ద్రావకముగల సెట్టు 2-కి 8-8-0
24 దినములు నేపించగల సెట్టు 1-కి 1-12-0
1 సెట్టుకు పొట్టేజి 0-4-0. 2 సెట్టు కొనువారలకు పొట్టేజి చూడం. చిరునామ:— లేహ్యము డిపో,
నెం. 6. వేంకటేశమే శ్రీ వీధి, సామకాదుపేట, మదరాసు.

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మాండ పురాణము

(పద్య కావ్యము)

శ్వాసమగూర్చి నిరచితములగు పద్యవైనిమిష పురాణము లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? కులభేదము లేక కలిగె? ఆచారవ్యవహారము లెట్లెట్లుమాతె? ఈ మొదలగు విషయము లెన్ని యో యెందు శుష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమువై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నది. 200 మిగుల ములభము. 900 పుటలు అమృతైవ ప్రతిమాత్రమున్నది. వెల 0-0-0. కర్నూలు కే.కే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

కైలి:— సులభము, మృదుమధురము, భారగర్భితము 2000 పద్యములకలపు. మంచికాకిములపై అచ్చు. కాల్కిలో తైలపు భరణ 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు నెను.
(206) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ
కొలుగు మనిషిను, ముద్రినిసహా శ్రీమదాంధ్ర, కనక.

సావరన్ అండు కంపెనీ వారి
తామరతైలము.
ఈతైలమును 2 కొజులు తామర, ఏనుగుగజ, దురద, తీట ఇటువంటి చర్మవ్యాధులకు వైస రాచిన యెడల మాయమైపోవును. గుణములేదనిన డబ్బు వాఫసు చేయబడును. బుడ్డి 1-కి క్రయం అ. 12.
3 బుడ్డుకు పోస్టుఖర్చులు కనెరా లేవు.
సావరన్ అండు కంపెనీ,
(1180) కచ్చాశర్మర అగ్రహారం, మదరాసు.

తేలుమందు

తేలుకాటువలన అసాయము లేదు గాని విశేష బాధగలదు.
వెల నీసా 1-కి 0-8-0 వి. పి. సహా 0-12-0.
అమృతాంజనము, డిపో, పోంబులు ఆండ్ మదరాసు

చెన్నపురి శాసనసభ.

(౧) నిన్నటిదినచర్య.

నిన్ననుభూతములు ఫలవరము లయినవిదపరి గంటలకు తిరిగి శాసనసభ సమావేశమయినది.

చెవరంగం పిటెండ్రెగారు 14 వ తీర్మానములో "బహిరంగ" విచారణ మారుగా "బహిరంగ" మనుమాటను తీసివేసి విచారణ అని మాత్ర ముండవలయునని యొక సవరణ నుపసాదించిరి.

ఆ సవరణను రామనాథం రాజుగారు వ్యతిరేకించిరి.

పిమ్మట పి. శివరావుగారు తీర్మానమును బలపరచుచు ఇట్లు చెప్పిరి:— నేను ద్వైతమునందు ప్రతినిధిని. చెన్నరాజ ధానియందలి యితర జిల్లాలలో ఎట్లున్నను మా జిల్లాల యం దలివ్యవసాయదారుల యొక్క కడుగుదర్శనము. వారుచేసినవారుగ నుండి అన్ని విషయములందును చాల వెలకబడియున్నారు. ఈసభ్యులను ప్రకటనచేయుట సాక్ష్యమేమియును అసమర్థము. కాన్యాగారు ఒక విధముగా విచారణసంఘమును ఏర్పరుచుట కంగీకరించిరి. అది ఎట్టి సంఘమో తెలియదు. వానిమాటలను బట్టి చూడ ఏర్పడుచున్నట్లు సంగతులు "బహిరంగసంఘ ముగా" నుండునట్లుతోచును. అధికారులును, అసభ్యులును గలనీన మిశ్రమసంఘముగా బహిరంగ విచారణ గానుండునని గూఢముతోడు. ఈవిచారణవిషయమై నెటితెలుటు ఉద్యోగుల కధికార మొనగించుకొన సంవత్సరములో వారు ఎంతవిచారణ జరిపి, ఎంతలాభము చేయగలిగిరి ఇప్పుడునుగూడ అంతవరదే జరుగుచున్నది అంతవరదే ఎక్కువపని జరుగుటకాశములేదు. ప్రభుత్వమువారి చర్యచర్యలతో కమిటీ నేర్పరుచుట కంటే అసలకమిటీ నేర్పరుచుటయే యుచితమని తోచుచున్నది. ఈకమిటీ వారు ప్రతిగ్రామమునకు పత్తెకును వెదలి వీడరుచుట వాదల విచారించుటకు ప్రభుత్వమువారి యాలోచనలనీ యుండును. నీటిసారుల వసతులను వృద్ధి చేయుట, చెరువులను బాగుచేయుట, వ్యవసాయ బ్యాంకులను నిర్మించుట, పరిశ్రమసంఘముల నేర్పరుచుట మున్నగు వాని వలన కొంతకడకు రయితుల దుస్థితిని బాపవచ్చునని నూచించుచున్నాను. కమిటీ నేర్పరుచుట చాస్తరమైనవని జరుగు నట్లు చూచి నేర్పరుచుట వలయును.

గౌ. ఎడ్వర్డు బ్యాంకర్ గారు అట్టి విచారణ వలన నుంచి ఫలితము కలుగదనియు "బహిరంగ విచారణ" అను పదములో "బహిరంగ" అను మాట తన కిష్టము లేదనియు చెప్పిరి.

గౌ. రాజధానియందలి వివిధములను క్రిమినలు నెటి తెలుటులలోనికి అసభ్యులను ప్రేక్షకులనుగ నియమించవలయునని ఒక తీర్మానమును ఎ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు విచారించెదమని చెప్పగా తీర్మాన ముపసాదించబడినది. ఈ రాజధానియందలి వివిధములను క్రిమినలు నెటి తెలుటులలోనికి అసభ్యులను ప్రేక్షకులనుగ నియమించవలయునని ఒక తీర్మానమును ఎ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు విచారించెదమని చెప్పగా తీర్మాన ముపసాదించబడినది.

గౌ. రాజధానియందలి వివిధములను క్రిమినలు నెటి తెలుటులలోనికి అసభ్యులను ప్రేక్షకులనుగ నియమించవలయునని ఒక తీర్మానమును ఎ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు విచారించెదమని చెప్పగా తీర్మాన ముపసాదించబడినది.

కమిటీయందు ముగ్గురు అసభ్యులను, ముగ్గురు అసభ్యులను కలపవలయుననియు, అట్లుండుట వలన సరియైన విచారణ జరుగుననియు, "బహిరంగ" అను మాట యున్నను లేకున్నను సరియైన విచారణ జరుగుట కేర్పాటు చేయబడిన తనకు సంతృప్తిమనయు, సూర్యనారాయణ మూర్తి గారు రిని.

చిదంబరనాథ మొదలియారుగారుకూడ తీర్మానమును బలపరచిరి.

పిమ్మట పిటెండ్రెగారు సవరణ అనగా తీర్మానము నందు "విచారణసంఘము" మాటలకు పూర్వము "బహిరంగ" అనుమాట లేకుండ తీర్మాన మంగీకరింప బడెను.

గౌ. ఎ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు సవరణ కంగీకరించితి మనియును, "బహిరంగ" అను మాట యున్నను లేకున్నను విచారణసంఘము నేర్పరుచి వాస్తవముగు పనిచేసిన సంతసిం చె దనని చెప్పెను.

గౌ. కాన్యాగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు నిట్లుచెప్పిరి. రామయ్యగారు తమ జిల్లాలలో కొన్ని గ్రామము లందు నూటికి రిర మంది ఒంటిపూట భోజనము చేయుచున్నారని చెప్పిరి. దీనికికారణమేమి? జమీందారులును, భూస్వాము లును, రయితులకు ఎక్కువ తీతిము లియవలయునని. విచారణ సంఘము నేర్పరుచి విచారించినను లాభము గలుగు నట్లుకనబడెను. ఇంతియగాక కమిటీవారు తమ యిచ్చుచున్నట్లు విచారించిందవలన లాభములేదు. వారిఅధికారమునకు వాస్తవంధవలయును.

కాన్యాగారు సంఘమువారి యధికారమునకు వాస్తవేర్పరుచు గోరుచున్నారనియు, అవిధముగ వారియధికారమును తగ్గించి నందువలన ఆసంఘమువలని ప్రయోజనము గలుగుట దుర్లభమనియు మో. రామచంద్ర రావుగారు చెప్పిరి.

రంగాచారియారుగారు "బహిరంగ" విచారణసంఘ మునేర్పరుచినగాని తనకు సమ్యక్తముకాదని సవరణకు ప్రతి కూలముగా మాట్లాడిరి.

రామయ్యగారు తీర్మాన మంగీకరింపబడిన క్షేంఛి అసభ్యుల కారసభ్యులను క్షేత్రవందనలేక విధ్యుక్తధర్మమును వీలైనంతవరకు నేరనేర్పరుచున్నా మనియును, ఏకావిధముగ వీడరయితులదుస్థితి బాపిన తమకుచాలానీయు నుడివిరి.

చిదంబరనాథ మొదలియారుగారు, కాన్యాగారు చెప్పినట్లు భూస్వాములకును, రయితులకును భూమిమీద పండుభాగ్యములో కొంతభాగ మేర్పరుచిన బాగుండుననియు మాట్టికి 20, లేక 40 రూప్యములవరకును రయితులు భూస్వా ములయొద్దనుండి భాగములు సేకరించినబాగుండు ననియు వక్కానించిరి.

ఎ.ఎస్. కృష్ణరావుగారు తీర్మానముయొక్క యుక్తేక మునకంటే అందలి మాటలు ముఖ్యమని కాన్యాగారు చెప్పిరి నియు, అందులకుగాను తాను "బహిరంగ" అనుమాట తీసివే యుట కిచ్చగించిననియును ఏదియో యొకవిధమైన విచారణ సంఘము నేర్పరుచి తీర్మాన మంగీకరించవలయుననియు ప్రభు త్వమువారిని కోరినా. తీర్మానము వోలునకు వేయబడినది. 22 నుండి అసభ్యులముగను, 20 నుండి ప్రతికూలముగను సమ్య కుల వెలిపిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడినది.

చెన్నరాజధానిలో 1911-౧౦ క్రిమినలు క్రైస్తు ఆర్టు ఏ విధముగా పనిచేయుచున్నదో విచారించుటకు ప్రభుత్వము వారిక విచారణసంఘము నేర్పరుచవలయునని ఒక తీర్మాన మును ఎ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు రుపసాదించిరి. ప్రభుత్వము వారి పక్షమున గౌ. గిల్బరుగారు విచారించెదమని చెప్పగా తీర్మాన ముపసాదించబడినది.

ఈ రాజధానియందలి వివిధములను క్రిమినలు నెటి తెలుటులలోనికి అసభ్యులను ప్రేక్షకులనుగ నియమించవలయునని ఒక తీర్మానమును ఎ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు విచారించెదమని చెప్పగా తీర్మాన ముపసాదించబడినది.

గిల్బరుగారు ఆలోచించెదమని చెప్పగా తీర్మాన ముప సాదించబడినది.

ఎక్సైజు నుంకముల రాష్ట్రీయాదాయమును సంపూర్ణ ముగ గాని లేక కొంతభాగమునుగాని లోకలు బాడీలకు ఈయవలయునని ఒక తీర్మాన ముపసాదించుచు ఎ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు రిట్లు చెప్పిరి:— ఈ తీర్మానము విషయమై అధికార. సభ్యులకును, అసభ్యులకు సభ్యులకును ఎట్టి అభిప్రాయ భేదమును ఉండదని నమ్మెదను. లోకలు బాడీల ఆదాయ ములు మిక్కిలి అసంతృప్తికరముగా నున్నవి. డీసెంట్రలయి జేషను కమిషనువారి విషయమై 10 సంవత్సరముల క్రితము విచారణచేసినపుడు, సర్ జాన్ జెన్కిన్సు, మేజరు, మున్నగు వారు లోకలు బాడీల ఆదాయములు వృద్ధి పరచుటకు వెంటనే ఏర్పాట్లు చేయవలయునని సాక్ష్య మిచ్చియుండిరి. డీసెం ట్రలయిజేషను కమిషనువారి తీర్మానములందు లోకలు బాడీల యాదాయములను వృద్ధిపరచ వలయు నని యు గలదు. నుంకముల మూలముగా వచ్చు ఆదాయములో కొంతభాగము లోకలు బాడీల కిచ్చినగాని వాని పని నని నిర్వహించుకొనుట దుర్లభము.

టి. రంగాచారియారుగారు తీర్మానమును బలపరచుచు నిట్లు చెప్పిరి:—ఈ తీర్మానమునకు నా పరిపూర్ణాంగీకారమును తెలుపుచున్నాను. చెన్నపట్టణము కాన్యా రేషనువారికిఎక్సైజు నుంకముల మూలముగా నుంచి ఆదాయము వచ్చుచుండెడిది. ఆ ఆదాయము నంతను ప్రభుత్వమువారు తీసికొని 1000 రూ॥ మాత్రము గ్రాంటు చేసిరి. అందువలన కాన్యా రేషను డబ్బు లేక మిక్కిలి బీదస్థితి నొందినది. ప్రభుత్వమువారు లోకలు బాడీలకు ఎక్సైజు నుంకములలోని ఆదాయమును కొంత యొసగుట అత్యవసరము.

గౌ. కాన్యాగారు మొత్తము ఆదాయములు 845-లక్షల రూప్యములనియు అందు 208-లక్షలు మాత్రమే ఎక్సైజు నుంకముల మూలముగా వచ్చుచుండెననియు ఈవిషయమును గురించి ఇంకను ప్రభుత్వము వారెట్టి యభి ప్రాయమునకు రాలేదనియు ఇవి ఇకముం దాలోచింపబడు ననియు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి.

తీర్మాన ముపసాదించుకొనబడినది. మేజిస్ట్రేటులకు పంపబడు నేరపు రిపోర్టులలో కంపాం డింగు ఫీజునుగురించి ఏమియు వ్రాయకుండదని సాల్టు, ఆల్కాహోలికాల్ ద్యోగులకు ఉత్తరపుచేయవలయునని కె. సదా శివ భట్టుగారిక తీర్మానము నుపసాదించిరి. తీర్మాన మంగీ కరింపబడినది.

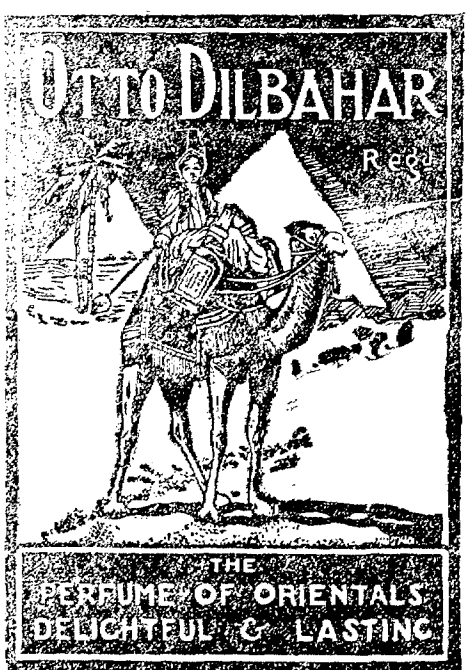
అటవీ శాఖోద్యోగులు జరుపు జవులను గూర్చియు, అటవీ ప్రదేశములలో వనములను పరిశీలించుటను గూర్చియు సహాభ్యుత్తుగా రుపసాదించ దలచుకొనిన 21,22 తీర్మానము లుపసాదించబడలేదు. 22 నుండి 28 తీర్మానములును నేటి దిన ము (5 వ తేది) వర్తించును.

29. శ్రీలంకు ప్రత్యేకముగా చెన్నపురిలో నొకచైత్య పాఠశాలను సాధ్యమైనంతవరకు నెలకొల్పవలయు నని యాకులు హుస్సేను సాహేబు సహధ్యుగా లోకతీర్మాన ము నుపసాదించిరి.

తీర్మాన మంగీకరింపబడినది. వాటర్ నెక్సులట్టు, లాండు ఎంక్రోచిమెంటు ఆర్టుల పాలనమును గురించి ఎ. సూర్యనారాయణరావుగారు రుపసా దించ దలచుకొనిన తీర్మాన ముపసాదించబడలేదు.

31. రామనాథము జిల్లా ముఖ్యపట్టణ మెక్కడనుండ వలయునో ప్రభుత్వము వారాలోచించుటకు పూర్వము తదిద్వి యయమును ప్రకటింపవలయునని రామనాథము రాజుగారిక తీర్మానము నుపసాదించిరి.

రంగాచారిగారు తీర్మానమును బలపరచుపబడిన మీదట నది అంగీకరింపబడినది. ఇంతటితో నిన్నటిదినచర్య ముగిసెను.

సోలుకో జంటు : అంగ్లోయండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెని, నెం. 155, జుమ్మానగర్ వీధి, బొంబాయి. మద్రాసు యెజంతు:— మెహతా పురమోత్తమాస్వామి, చై నాబజారుగోడు, మద్రాసు.

Table with 2 columns: Item Name and Price. Includes items like 'మిక్కిలి మనోహరమగు నువాసన', 'అద్భుత దిల్ బహార్', and various perfumes with prices in rupees and paise.

దివ్యాంగులందును కలఁగఁగా మౌనముననున్న
 వానిని నన్నిటియందలియున్న భయము గలిగిన జను
 లుకాని విశేషముగ కనుటలేదు. సుమారు 50 కిని సొంత
 యుఁ బెట్టినవలె కాని దివ్యులదివ్యులై యున్న వానిని
 దేవులు పూజింపఁ గలిగినది.

ఆంధ్ర పత్రిక

1918-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 5-వ తేది
శుక్రవారము.

ఆర్థిక విచారణ

భారతీయులు బ్రిటీషు పరిపాలనమున రాను రాను భాగ్యవంతులగుచున్నారని అధికారవర్గము వారును, దారిద్ర్యబాధచే కడు శ్రమల నొందుచున్నారని దేశనాయకులును చిరకాలమునుండియు వాదప్రతివాదములు జరుపుచున్నారు. దేశీయుల దుస్థితిని కనులకు గట్టునటుల ప్రపంచమునకు చెలిపిన వారిలో కీర్తికేసులగు దాదాభాయి నారోజీగారు రగగణ్యులు. దేశపు ధనమంతయు దేశములో వెచ్చించబడక చాలవరకు విదేశములకు వెడలుచున్నది. ఈ ప్రవాహము నాపినగాని దేశస్థి చక్కబడదని నారోజీగారు ఘంటాపథముగ జాటిరి. కాని ప్రయోజనము విశేషము లేదయ్యెను. ఫాస్ట్యు విచారణసంఘము వారియొద్ద సాక్ష్య మిచ్చుటకు నారోజీగారు రాంగ్లదేశమునకు వెడలి భారతీయుని కొకటి సంవత్సరమునకు సగుటన 20 రూప్యములకన్న నెక్కుడు ఆదాయము రాదని రుజువు చేసినపుడు, ఆంగ్లోహైందవుల రోషమునకు మేర తేకబోయెను. అప్పటి నుండియు హైందవుల భాగ్య మతిశయించుచున్నదని, ఆంగ్లోహైందవులు నలజడి గావించిరి. నారోజీగారు 'హిందూదేశ దారిద్ర్య'మను గ్రంథమున విమర్శకుల సిద్ధాంతమును ఖండించి, తమ ప్రతిపాదనమును చక్కగ సమర్థించిరి. పిమ్మట కోమరు ప్రభువు విచారించి, భారతీయుని సాంవత్సరికాదాయము 27 రూప్యములకన్న సధికము గాదని ప్రకటించిరి. అధికారుల యభిప్రాయము గూడ రాను రాను ప్రజాభిప్రాయమునకు చేరికగనే మారుచున్నది. వెల్చీ కమిషనరువారి యెటుట దాదాభాయి గారిటుల సాక్ష్యమిచ్చిరి:

"బ్రిటీషు హిందూదేశపు దారిద్ర్యమునకును దుస్థితికి, వ్యయభూయిష్ట మగు విదేశాధికార వర్గమును విదేశపు మూలధనమును ఉపయోగించుట యే ముఖ్యకారణము. ఈ భారతీయును హైందవులు భరింపజాలకున్నారు. దీనివలన హిందూదేశము నుండి ఆర్థిక రాజకీయ వైజ్ఞానిక సంపద యంతయు ప్రవాహరూపమున విదేశములకు వెడలుచున్నది. దీనితోడ ప్రామాణ్య సంగ్రామ వ్యయము గూడ హిందూదేశము భరింపవలసి వచ్చుచున్నది. ఇంతియగాక విదేశీయుల మూలధన మీదేశమునం దుపయోగించుట మూలమున, దేశమందలి ముఖ్యజీవనాధారము లన్నియు నడుగంటినవి."

ఈ విషయములనే విపులీకరించి 'హిందూదేశ దారిద్ర్య'మను గ్రంథమున, దేశమునుండి వెడలిపోవు ధనప్రవాహము నిటుల వర్ణించిరి:

"ప్రథమమున 10, 20 లక్షల సంవత్సరముల ధనప్రవాహము, 150 సంవత్సరములలో సంవత్సరమునకు 3 కోట్ల సంవత్సరముల చొప్పున సతిశయించెను. ఇట్టి ప్రవాహముచే, నే దేశము దారిద్ర్యభూయిష్ట మై నశింపదు? ఉద్యోగుల జీతముల క్రింద 20 కోట్ల ఇంగ్లండునకు బోవుచున్నది. ఉద్యోగులకు సోదా స్వదేశీయులలో ప్రతి ఒక్కరికికానికానికాని జీతములు కలిపి, ఈ కోట్ల చాల

అందుచే ప్రజాసామాన్యపు దారిద్ర్య మతిశయించుచున్నది. అనేకులు కఱపు బాధచేతను, అంటు రోగములచేతను, చనిపోవుచున్నారు. ఇంక ననేకులకు దారిద్ర్య కారణముచే, కడుపునిండ అన్నము దొరకుట లేదు. హిందూదేశమందలి కఱపులు ఆ హార లోపముచే గాక, ధనాభావముచేతనే గలుగుచున్నవి. హిందూదేశమునుండి వెడలుప్రవాహము బ్రిటీషు మూలధన రూపమున హిందూదేశమున కేటించుచున్నది. దేశమునుండి వెడలు ధనముకన్న దేశములోని కేటించెడు ధనము స్వల్పము. బ్రిటీషు మూలధనము హిందూదేశము నందలి ఆహారపదార్థములను భాహములను మొదలగు వాటిని దేశమునుండి గొనిపోవుటకు తోడ్పడుచున్నది. ఈధనమంతయు లెక్కజూచిన సంవత్సరమునకు 3 కోట్ల సంవత్సరము ధనప్రవాహము దేశమునుండి వెడలిపోవుచున్నది. అనేకవాగ్దానముల జేసినను నేటికిని, నన్నుల విధించుటయందును వ్యయమును నడుపుటయందును ప్రజాంగీకారము నైకొను ప్రాథమిక స్వత్వమును ప్రభుత్వమువారు భారతీయులకు ప్రసాదించ లేదు. హిందూదేశమునుండి బయటకుబోవునది, దేశీయులకు యార్జిక సప్తమయినటులనే ఎంచవచ్చును."

మహాత్మా గాంధీగారు స్వయముగ ప్రజాసామాన్యపుస్థితి గూర్చి విచారించి, దేశీయులనే కుల కొకపూట తిండి దొరకుట గూడ కష్టముగుచున్నదని ప్రకటించిరి. అంతెంతో తమకు పనిలేదనియు, భగవంతుడొకవేళ దిగివచ్చి హిందూదేశము ధనసంపదతో తులమాగుచున్నదని చెప్పినను తాను విశ్వసించజాలమనిరి. కెయిరాలలోని దుస్థితి గూర్చి గాంధీగారు స్వయముగ విచారించి తమ యనుభవమును ప్రకటించినను, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు విచారణజరుపుటకు బూనుకొనలేదు. ఇప్పుడు గావలసినది సిద్ధాంతములు గావు. ప్రజల ఆర్థికస్థితిని స్వయముగ గమనించి, బాధానివారణోపాయముల నరయవలయును. అనుభవమునకు వ్యతిరేకములగు ఆర్థిక శాస్త్ర సిద్ధాంతములచే నినుమంతయియినను లాభ ముండదు. ఏసిద్ధాంత మయినను, ప్రత్యక్షానుభవము నాధారపరచికొనవలయును. రయితులు సంపదతో తులహుగుచున్నారా లేక దారిద్ర్యబాధచే నిడమలగుచుచున్నారా? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానము గావలయు ననిన బహిరంగ విచారణ జరుపుటయవసరము. ఇటీవల గిల్బర్టుస్టేబురుగారు బయలుదేరి, భారతీయునికి సగుటన 30 మొదలు 80 రూప్యములవరకు ఆదాయము గలదని ప్రకటించిరి. వ్యవసాయదారులు భరింపవలసిన వ్యవసాయపు వ్యయములను గణించి, నికరాదాయమును వీరు గనుగొనకబోవుటచే నిట్టి దురభిప్రాయములకు లోనయిరి. ముందు సంవత్సరములలో రెసిటెల్ మెంటు నేర్పరుచు ముఖ్య గ్రామములలోని వ్యవసాయకుల ఆర్థికస్థితినిగూర్చి బహిరంగముగ విచారించవలయునని, గా. ఆమంచెర్ల కృష్ణారావు గారు నిష్పటిదినమున తీర్మాన ముపసాదించిరి. కాని బహిరంగ విచారణ మననతోడనే, సభ్యులనేకులు వెతిపుజాపిరి. ఏ స్టేబురుగారో, పాత్రోగారో విచారించి చెప్పిన జాలునని, కాన్స్టాబులు నుడివిరి. రామచంద్రరావు పంతులుగారు నుడివినటుల, పాత్రోగారి అభిప్రాయముగూని, స్టేబురుగారి అభిప్రాయమును గాని అంగీకరింపవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వమువారిపైన లేకు బహిరంగ విచారణమే లాభకరముగ నుండును. దివానుబహదూరు కేశవస్వామిగారు అడవులకు సంబంధించిన దుర్గయములను శాసన నిర్మాణసభలో వర్ణించి కమిషనరుగారికి పిల్లగారి బాధ్యతను వివరించుట

నియు, ప్రభుత్వమువారిపై నసంతృప్తి గలిగించుననియు గణించియుండిరి. తుట్టుతుదకు ఫార్మెస్టిచారణ సంఘ మేర్పరుపబడెను. హారణ గాతే సంఘాధ్యక్షులుగ నుండిరి. విచారణ ముగిసినపిమ్మట హారనుగాతే పిల్లగారి ఆరోపణలన్నియు సత్యములే యని అంగీకరింపవలసి వచ్చెను. అటులనే ఉద్యోగులను, ఉద్యోగులు గానివారిని గలిపి విచారణ సంఘ మేర్పాటుజేయుచో సత్యము తప్పక వెల్లడియగును. ప్రవాప్రతినిధులును, ఫర్ ఎడ్వర్డు బార్నరు గారును బహిరంగవిచారణయే నిజస్థితిని వెల్లడిచునని చాలదూరము వాదించిరి. కాని పిల్లగారి గారు "బహిరంగ" మను పదమును తీర్మానము నుండి దీసి వేయవలయునను సవరణ నుపసాదించగ, తుద కాసవరణయే సధికసంఖ్యాకులచే నామోదింపబడెను. ఏ వ్యక్తియో రహస్యముగ విచారణ జేయుటచే, నిజము ప్రస్తుతము గాజాలను. పిల్లగారి గారి సవరణ మంగీకరింపబడుటచే, గ్రూడ్డిలో మెల్ల యని సంతసింపవచ్చునుగాని, రహస్యవిచారణచే మాత్రము ఆర్థికస్థితి చక్కబడునని దలచుటకు వీలుండదు. ప్రజాశయములు ఫలింపవలె ననిన స్వపరిపాలనా విధాన మేతెంచువరకును నోషికతో వేచియుండక తప్పదని శాసన నిర్మాణసభా కార్యక్రమము ను వ్యక్త పరచుచున్నది.

మద్రాసు శాసననిర్మాణసభ

స్థానికసంఘముల కార్మిక స్వాతంత్ర్యము నొసంగవలయు నని, గా. శివరావుగారు తీర్మానమునపాదించగ, నీ విషయమై విచారించుటకు ప్రభుత్వమువారు రొక సంఘ మేర్పరచెదరని గా. రాజగోపాలాచార్యులు గారు నుడువగ, తీర్మానమునసహించింపబడెను. మంటచెరుకు ధరలు పెరిగిపోవుచున్నవి. ధర లతిశయించుచున్నందులములలో ప్రభుత్వమువారే తగు ధరలకు విక్రయింపవలయునని గా. శివరావుగారు కోరిరి. ప్రభుత్వము వారు విక్రయమునకు గడంగుటకు కొన్ని యాజ్ఞాపకాలు లేక బోలేరు. కాని ఫార్మెస్టిచారణ సంఘమువారు ప్రతిపాదించినటుల, అవసరమగు సమయములందు ప్రభుత్వమువారు కార్యభారము వహించవలెను. మధురలో టన్ను 20 రూప్యములకు విక్రయింపబడు చున్నదని రామయ్యంగారు చెలిపిరి. కొంచుమెనుగారు ప్రభుత్వ పక్షమున తీర్మానము నెదిరింపుచు, ధర లంతదుర్భరముగ లేవని తేలికగజెప్పిరి. అందుపై రామచంద్రరావు పంతులుగారు లేచి, సమయస్ఫూర్తితో నీ తీరున ముచ్చటించిరి. "కొంచుమెనుగారే మధురలో 15 రూప్యముల గుమాస్తాగా నుండి, 12 గురు పిల్లల గలిగియుండి, వారిలో మువ్వురు పెండ్లిగావలసిన వారుగను, మువ్వురు విద్య నభ్యసించవలసినవారు గను నుండుచో, వారికి కష్టము చెలిపవచ్చెడిది. బోర్లసభ్యులుగ నుండి, వేతన మధికముగ నైకొనునపు డెవల చెలిపవచ్చును?" మధుర విషయమై మాత్రము విచారించుటకు ప్రత్యేకోద్యోగిని నియమించెదమని కొంచుమెనుగారినిరి. ప్రభుత్వమువారే నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యావిధానము నేర్పరుచుట కాలించింపుచున్నారమని చెబుటచే గా. వేంకటపతి రాజుగారు తమ తీర్మానము నుపసాదించలేదు. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి విషయమై ముందంజ వేయుట సంతోషప్రదముగ నున్నది. గా. ఆమంచెర్ల కృష్ణారావుగారు త్రొగుడుపయి వచ్చెడి నాదాయములో నిర్ణీతభాగమును స్థానిక సంఘముల డియ్యమని కోరిరి. ఈ కోర్కె చాల ముఖ్యముగ నున్నది. భూమి నెక్కువ

త్రాగుదునన్న నెక్కుదాదాయ మొనగుచున్నది. అట్టితరీ నీ యాదాయమునైనను ఘానిక సంఘముల యువయోగ మిచ్చినచో, ఆర్థిక సంకటము లంతగ నుండవు. కాని ప్రభుత్వమువా రీవిషయమే ఆలోచించెద మని చెలిపినమీదట తీర్మాన ముపసంహరింపబడెను. శ్రీల కీ సంవత్సరమున వైద్యపాఠశాల నొకదానిని చెన్నపురిలో నెలకొల్పు డని, గో.యాకుబ్ హుస్సేనుసేటుగారు గోరిరి. కాన్యా గారు "1918-19 సంవత్సర ప్రారంభ" మను పదముల దీసివైచి "త్వరలో" ననుపదమును చేర్చవలయు నని చెలిపిరి. గౌరవనీయ సభ్యు లటుల గావించగ, తీర్మాన మంగీకరింపబడెను. కాని, త్వరలో ననుపదమునకు నిర్వచన మేమి? భారతీయు లల్పసంతుష్టులు గదా!

భూమిస్థితు

1926 ఫసలీ భూమిస్థితు గూర్చి ప్రభుత్వము వారి నివేదికమిచ్చుచు ప్రచురింపబడినది. ఆలస్యమునకు కారణము కలకత్తరులదని, బోర్డువారు చెలుపుచున్నారు. అనేకజిల్లాలలో ఋతువులు సవ్యముగ నుండుటచే వ్యవసాయము చక్కగ జరిగినదని, నివేదికము చెల్పుచున్నది. ఆహార పదార్థముల ధరలుమాత్ర మిదివరకుకన్న హెచ్చుగ నుండెను. వసూలు గావలసిన స్థితు రు 7,78,00,374. ఇందులో రు 7,66,29,771 వసూలయ్యెను. నిర్బంధములు విశేష మక్కరలేకుండగనే పన్నులు వసూలుచేయబడెను. కాని పన్నులనియ్యక ఆస్తివేలము చేయబడిన వారిసంఖ్య 1323,24,25 ఫసలీల కంటె నెక్కుడయ్యెను. ఇందుకు కారణ మెద్దియో బోర్డువారుగాని ప్రభుత్వమువారు గాని చెలుపలేదు. రు 1,64,584 ఖరీదుగల స్థిరాస్తి పన్నుల రాబట్టుటకై వేలము చేయబడెను. భూమి మరమ్మత్తుకై దొరతనమువారు 7.44 లక్షల రూప్యములను రయితుల కప్పు నిచ్చిరి. గతవత్సరము 7.51 లక్షల రూప్యముల ఋణమియ్యబడెను. గుంటూరు, కడప, చిత్తూరు మండలములలో ఋణములు తక్కువగ దీసికొనబడెను. కృష్ణ, బళ్లారి, మొదలగు మండలములలో ఋణము లధికముగ దీసికొనబడెను. ఋణనియమముల సడలించినను ఋణముల దీసికొనువారు హెచ్చలేదు. భూమి యభివృద్ధి శాసనముక్రింద నిచ్చిన 364 లక్షల రూప్యముల ఋణములో 100 కి 91 వంతునను, కర్షకుల ఋణ శాసనము క్రిందనిచ్చిన 4.41 లక్షల రూప్యములలో 100 కి 86 వంతునను వసూలు గావించబడెను. ఈ ఋణముల మూలమున 1782 ఎకరములను సాగు బడి జేయుటకు వీలగునటుల 362 బావులు త్రవ్వబడినవి. కర్షకుల ఋణశాసనము క్రింద 7810 పశువులు 4,62,342 రూప్యములకు కొనబడినవి. 421 సహకార సంఘములు రిజిస్టరు గాబడినవి. సంవత్సరాంతమునకు 2216 సంఘము లుండెను.

ఎన్నేటులాండు శాసనము

ఈశాసనపు 1916-17 వ సంవత్సర నివేదిక మిచ్చుడే ప్రచురింప బడినది. ఈ యాలస్యమునకు కలకత్తరులే యుత్తరవాదు లని, బోర్డువారు చెలుపుచున్నారు. 1925 ఫసలీకన్న 1926 ఫసలీలో దరఖాస్తులలోను వ్యాజ్యములలోను తగ్గుదల గన్పట్టుచున్నది.

ఫసలీ.	వ్యాజ్యములు.	దరఖాస్తులు.
1925	25,527	97,791
1926	23,912	93,397

కడప, కర్నూలు, బళ్లారి మండలములలో వ్యాజ్యములసంఖ్య అత్యల్పము. గంజాము, కృష్ణా, చిత్తూరు మండలములందు వ్యాజ్యము లధిక మైనవి. చిత్తూరు మండలమున 4587 వ్యాజ్యములు దాఖలయినవి. చెన్న రాజధానియందు దివి క్రథమస్థానము నాక్రమించుచున్నది. విశాఖపట్టణము, గోదావరి, గుంటూరు, నెల్లూరు మండలములలో తగ్గుదల గన్పట్టుచున్నది. తగ్గుదలకు కారణము భూస్వాములకును రయితులకును వివాదములు దగ్గుటయే యని చెలుపబడినది. గుంటూరు, కడప, అనంతపురం, బళ్లారి, కర్నూలు మండలములలో దాఖలయిన దరఖాస్తులు బహుస్వల్పము. కృష్ణామండలమున 1325 ఫసలీలో 2722 దరఖాస్తు లుండగ, 1926 ఫసలీలో నవి 6098 వరకు పెరిగినవి. వ్యాజ్యముల కరిష్కారము మొత్తముమీద తృప్తి కరముగ లేదు. 23,912 వ్యాజ్యములకును 10,957 వ్యాజ్యములు పరిష్కారము గాకుండ నిలిచియున్నవి. దరఖాస్తులలో 93,397 టికె 25,806 నిలిచియున్నవి. అవసరమగుచో వీటి పరిష్కారమునకు ప్రత్యేకోద్యోగల నియమించెదమని, బోర్డువారు చెలుపుచున్నారు. 8 ఫసలీలలోని సంఖ్యల జూచిన సగటుపై వ్యాజ్యముల సంఖ్య తగ్గినటులను దరఖాస్తుల సంఖ్య హెచ్చినటులను గాన్పించును.

గ్రామస్వపరిపాలనాశాసనము

వంగదేశ శాసననిర్మాణసభలో సర్ యస్. పి. సింహగారు గ్రామస్వపరిపాలనాశాసనమును ప్రవేశ పెట్టిరి. ఈ శాసనోద్దేశము గ్రామములో స్వరాజ్యసంస్థాపనల ప్రవేశ పెట్టుటయే. గ్రామారోగ్యము, పారిశుధ్యత, నీటిసప్లయ, రోడ్లు, వంతెనలు, ప్రయిమరీ విద్య, వైద్యము, చౌకీదారులు, చిన్ని సివిలు క్రిమినలు తగాదాలు, మొదలగు వాటిపై గ్రామసంఘముల కధికార మొనగబడును. గ్రామస్థుల వ్యవహారములన్నిటిని నీ సంఘములే కరిష్కరించును. అవసరమగు పన్నుల విధించుట కీ సంఘముల కధికార మొనగబడును. శాసనపు వివరములు మాయెదుట లేనందున, నూతనశాసన మంతరకు ప్రజాపరిపాలనమును పెంపొందించునో చెప్పజాలము. కాని ప్రభుత్వోద్దేశము మాత్రము ప్రశంసార్హమని చెప్పక తప్పదు. వంగదేశ ప్రభుత్వమువారు నూతన దృక్పథ మవలంబించు చున్నందుల కభివృద్ధి నీ యులు. దివాను బహదూరు రాజగోపాలాచార్యులగారు, సింహగారి మార్గ మనుసరించి, స్వపరిపాలనమున కీ సరినుండియు బునాదుల నేర్పరచిన, మేలుగ నుండును. శాసననిర్మాణసభలోని వాగ్వివాదములకన్న నిట్టి కార్యమునకు బూనుకొనిన, ప్రజలు ప్రభుత్వము వారి కెంతయో కృతజ్ఞులై యుందురు.

క్రొత్త నియమకములు

మార్కుహంటరుగారు, బర్హారాష్ట్రమునకు విద్యాశాఖాధికారిగ నియమింపబడిరినియు, ఆలెను గారు మద్రాసులో విద్యాశాఖాధికారి యగుచు రనియు చెలియుచున్నది. ఇంతియగాక, కచ్చయ్య కృకళాశాలకు దివానుబహదూరు ఆర్. వేంకటరత్నమునాయుడు గారు ఆక్టింగు ప్రిన్సిపాలుగ నియమింపబడి రనియు చెలియుచున్నది. నాయుడు గారు సమర్థు లనుట కే మాత్రము సందియము లేదు. వారి నిర్వహణ కాలమునందు పచ్చయ్య కళాశాల వికసించి స్థిరకీర్తిని గాంచునుగాత!

పారిశ్రామికభనాగారము

రాజధాని నగరములలోని బాంకులు, హైందవ పరిశ్రమాభివృద్ధికి నోడ్డుమటలేదు. ఆంగ్లేయ వర్తకులకు దప్ప, భారతీయుల కవి ఉపయోగపడుటలేదు. పరిశ్రమలు ధనాభావముచే వృద్ధి నొందుటలేదు. దేశములో నిట్టి దుస్థితిని దొలగించుటకు బాంబాయిలో నూతనముగ తాతా ఇండస్ట్రీయలు బాంకు ప్రతిష్ఠింపబడినదని తెలిసికొనుట కమితానందము గలుగుచున్నది. బాంకుకు 12 కోట్ల రూప్యములు మూలధనము నిర్ణయింపబడినది. ఇందులో 7 కోట్లు అప్పుడే వాగ్దానము చేయబడినది. ఈ బాంకు సర్ విలియము మేయరు గారిచే తెరువబడినది. నూతన ప్రతిష్ఠాపనముచే, హిందూదేశమున పారిశ్రామికాభ్యుదయము సత్వరముగ చేకూరునని యూహింపుచున్నారము.

జాతీయవిద్య

"బ్రాహ్మజేతరు లందరు దృఢముగ నిలిచి, జాతీయ విద్య యని పలవంచువారికి తగిన శాస్త్రజేయవలెను. బ్రాహ్మజేతరుల మోక్షకర్తలగు బ్రిటీషువారి యధికారముక్రింద నుండు పాఠశాలలోనే, మనబాలురు విద్య నభ్యసించవలెను" అని జప్తిసుక్రతిక వ్రాయుచున్నది!

జవరలు సర్ ఆర్థుల ఫెయిలీగారు మొన్న రాత్రి ఉదక మండలమునకు బయలుదేరిరి.

క్రిందటి కాసనసభా సమావేశమవుచు మైసూరు దొర తనమువారు ఆర్థికసంఘము నొకదాని నెలకొల్పి ఆధికార సభ్యులలో నొకని కాసనసభవా రెన్నకొనుటకు ఇష్టతీని ప్రతినిధి సభవారిన్ను కొనుటకు తీర్మానించిరి. కాసనసభ వారు శ్రీరంగపట్టణ వాస్తవ్యులు నరసింగరావుగారి నెన్నుకొనిరి. ప్రతినిధిసభవా రెన్నుకొనుటకు వేళలేనందున మహారాజుగారు బసవయ్య వెంకటేశయ్య గారల నాస్థానము లందు నియమించిరి. సభక వ తేదీనుండి ము సమావేశమగును.

పురుకోటలో ఆర్యుగము పిల్లలే అను నతడు కోర్టులో ఫోన్డరీ దస్తావేజులు దాఖలు చేసినందున నతనిపై వేరొకోపణము చేయబడిన కేసు నిన్నటి దినము మరల విచారింపబడెను. చరికొందలు సాక్షులు విచారింప బడిరి. తాను రెండు మూడు సంవత్సరములను కఠిల శ్రీనివాస అయ్యయను తానెలుగడనియ, తన భాగస్వామి నాదిమత్తుపిల్లయే తన తరపున పనినంతయు జేసెననియు ముద్దాయి వాద్యాలమిచ్చెను. కఠిల గుమాస్తాయో నాది మత్తుపిల్లయో తన దస్కరుడు తరయగ ఇట్టి కాగితముల మీద వ్రాయించుకొని పోవుచుండెడి వాడు. మదరాసునకో మరి యెవోటునకో తాను తరయగ పనిమీద పోవుచుండెడి వాడు. దీనిపై సాక్షి విచారణ పూర్తియైన పిమ్మట డాక్టరు స్వామినాథనుగారు వాదన నారంభించిరి.

బంగళాశాసనసభ. — ఈనెల 4వ తేదీని జరిగిన కాసనసభలో సర్ ఎన్.పి. సింహగారు గ్రామ స్వపరిపాలన బిల్లును ప్రవేశించిరి. దీనికలన గ్రామాధికారులకు కొంత ఆధికారమియ్యబడును. ఈఆధికారము గ్రామసంఘమున కియ్యబడును. డేషిదారులు చౌకదారులు మున్నగువారు సంఘమునకు తాదేదారులు గానుండున వీరి కన్ని విషయములలోను ఆధికారము కొంతవర కియ్యబడును. వీరిపైని సర్కిలుబోర్డు ఆధికారమును కలిగియుండును. ఆర్థిక క్రమముగూర్చినచర్చ జరిగినది. అట్టి చర్చ నిరుపయోగమని అసధికార సభ్యులు చాలమంది వాదించిరి. 17 గురు ప్రశ్నములు ఖండించిరి. పోలీసు వ్యయములను నిరసించిరి. విద్యాపారిశుధ్యముల కధికముగ వ్యయపరుపవలెననిరి. వారికి కార్య నిర్వాహక సభ్యులు ముగ్గురు ప్రత్యేకతరముల నిచ్చిరి గ్రామ స్వపరిపాలన సంఘములు సంకృప్తి కరముగా పనిచేయునుగాక అపరాధములు జరుగకుండుటకై దేశకేతక కాసన ముపయోగింప బడుచున్నది. చిన్నగేరములు చేసినవారికలన కామీను పుచ్చుకొని 225 గురిని వదలితిమి. 100 మందిని వారి స్వగృహములలో నేవనెంచుట కనుమతిందితిమి. జ్యోతిషము కమిటీని ఏర్పరచినందులకు దేశీయులు సంతసింపలేదు. ఉదాహరణకై, ప్రజలకిది సంకృప్తికరముగాని చేనందుకలన ప్రయోజన మగుపడదని గతర్కురుగారు నుడిచి.

సత్యాగ్రహవ్రతము

(o)

కెయిరాదుస్థితి.

నడియూరులో నుత్సాహపూరితసమావేశము.

ఉద్యమవ్యాపనము.

నడియూరు, మార్చి 31:— కనీసవారమునాడు నడియూరు ఉద్యమమున మొగ్గుచేరిన వారముల సభ జరిగినది. సుమారు 8,000 మంది సభకు దిగివచ్చిరి. అనేకుల నేతృత్వమున ఉద్యమపూరితములై బహుదూరు, రతన్‌గిర్, ఉపనాయకుల నాలకులకు వచ్చియుండిరి.

కల్లభాయిగారు అధ్యక్షత వహించి, ఆసభాసీతమున మహాత్మా గాంధీగారు దక్క నితరు లాక్రమింపజాల గనియు, వారు చేరొక్కలయిన నుండవలసి వచ్చుట చేతము అధ్యక్షత వహించింపవలసి వచ్చిన దనియు నుడిచిరి. మీరెల్లము సత్యాగ్రహవ్రతము వలంబించుటవలన మీరు విద్యుల పొంగుట నిశ్చయము. అట్టి కష్టము లెంత తీవ్రముగ నున్నవన కంటలాభకరము. కావున మీరెల్లము ధైర్యముతో నీసమయమున వర్తింపుటవలయు. ఈ కార్యము రాజద్రోహము కాదు. పితృవారము మాత్రమే యీ విషయమై తమ విధ్యక్షిగృహముల నిర్వహించుటవలయు.

రతన్‌గిర్ గారు

తేదీ యావిధముగ నుపయోగించిరి. కెయిరా ప్రజల స్థితిని గాంచి భారతదేశము లెల్లము చింతించుచున్నారని పంటలు సరిగా పండలేదనియు, అందుములమున తాము పూర్తిగా పన్నులను చెల్లింపజాలమనియు, ఈ విషయమున గొప్పయింతుట కొక నిష్పక్షపాత మైన సంఘము నేర్పరప జలిన దనియు రైతులు ప్రభుత్వము వారికి విన్నవించిరి. కాని, యావిధముగ వర్తింతుటకు ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించుటచే, ప్రజలు తమంతట తాము పన్నులను చెల్లింపమని యా, ప్రభుత్వమువారు తమ యిచ్చరద్దించుట చేయవచ్చుననియు ప్రకటించిరి. అధికారుల నిర్బంధముల లక్ష్యము చేయక ధైర్యముతో నెల్లమున వర్తింపవలెనని వక్తలు సభ్యుల హెచ్చరించిరి.

జమ్నాదాసుగారు

ఈ విషయమై మనకు తగిన సలహా నొసంగుటకు మహాత్మాగాంధీగారు దక్క చేరొకరు. మేము గాంధీగారి వాక్యమునరణముగ సత్యాగ్రహవ్రత మవలంబింప కృతనిశ్చయమై యున్న మిమ్ము జామట కిచ్చటికి వచ్చియుండిమి మీ కార్యములన మీకును, వర మాత్రిదేశమునకును అప్రతిమానముగా భారతదేశమునకిది. పల్లెలలో భారతదేశము లన్నదని నే నెప్పుడును తలంప లేను. మీరు సత్యనిజమునకై పట్టుదలతో కృషి సలిపినయెడల, మీకును మీ దేశమునకును లాభకరముగ నుండును. గాంధీగారు రైతుల స్థితిగతుల నాసి, పంటలు సరిగ పడ లేదనియు, కొన్ని విషయములలో ప్రభుత్వము వారు పన్నులను పూర్తిగా వదలి వేయవలసియే యున్నదనియు అభిప్రాయపడిరి. అధికారులు పన్నులను వైకొనలేనని పట్టుదల పూరియున్నారని ప్రజలు మాత్ర మీ సమయమున లొంగకయున్నయెడల తమకును తమ దేశజాలకును కూడ అమితముగా లాభము కలుగజేసిన వారగుదురు. సత్యనిజమునకై మరణములనైన లక్ష్యపెట్టక వర్తింతుట ప్రతిభావీర్యమునకు విధి. కొట్లకొలది ధనవ్యయము చేయుచు, ధర్మసంరక్షణార్థము వికోపా ఖండమున బ్రతిపాదారు సుగ్రామము చేయుచున్నారని. అట్టివారిచేట నిరాధారులగు ప్రజల హక్కుల నణగక్రొక్క జారుట సమంజసముగ లేదు. సభముగినిపియుట ఈ మధ్యనే తనభూమిని గోల్పోయిన మోతీరాము త్ర్యంబకరాము అను నవని సభ్యులు తమ కరతాళధ్వనులచే గారవించిరి. అనేకులు సత్యాగ్రహవ్రత మవలంబించెదమని వాదనముల గావించిరి.

ప్రజోత్సాహము.

నడియూరు, ఏప్రిల్ 1:— నిర్బంధవిధానము ప్రారంభింపబడినది. జమ్నాదాసు, రతన్‌గిర్, అంబేద్కర్ అను పల్లెలూరునుండి వెదలినవచ్చుట, ఇటువలన మనుష్యులు కిక్కిరులుటకు నిష్ఠయింపబడిరి. అందొకరు కేటాయి అను గ్రామ నాయకునకు కిక్కిరింపబడినది యుత్తరపు వచ్చినతోడనే ఆతడు సంతోష మానసముతో, గ్రామనాగుల కందరకును

అల్పహారపునిండు గావించెను. వాడ్రూలలో కూడ నీవిధముగనే జరిగినది. ప్రజలు నిరత్యాహులుగాక, ఆనందవరకులై యున్నారని.

మాతరుతాలూకాలో హెడ్డుగుమాస్తాగా నున్న మునీ భాయి దయారాముగారు త్రానాటి అను పల్లెటూరికి బోయి సత్యాగ్రహవ్రతము నల్లంబింపవలసిన దనియు, ప్రభుత్వము వారికి ఏప్రిల్ 5 వ తేదీలోపున పన్నులను చెల్లింపవలసిన దనియు ప్రజలను హెచ్చరింపజొచ్చెను. కాని వీరిందు విఫలమనోగ్యులైరి. అందుచే, మండుకోపముతో నతడు గాంధీ మహాత్ముని చూలనాడి తన దారిని తాను బోయెను.

మిజోషీ అను పల్లెటూరికి అసిప్టాంటు కలెక్టరును, మాన్యుటాగునుబోయి ప్రజలను బెడదంప యత్నించి. ఇందు విజయము కాకపోవుటచే వారు లాండు రివెన్యూకోడు 141 కేక్షన ననుసరించి పంటలు జప్తుచేయబడిన వని ప్రకటించిరి. ఇందుములమున గ్రామనాగులు బెడదకుటకు బయలు, తమ వాదనములకు ప్రతికూలముగ కర్తవ్య నిర్వహించుటచే, వారి భూములన్నియు జప్తు చేయబడునని 40 మందికి నోటీసులు పంపబడినవి.

ఇతర పల్లెలలో కూడ అధికారులు పట్టుదలను జూపుచున్నారు. నడియూరు పట్టణమున మాతాదారులను పిలిచి, అచ్చటి మాన్యుటాగును పన్నులను చెల్లింతుటకు ప్రజలను హెచ్చరింపవలెనని చెప్పెను. వా రెట్టి క్రతుత్వ మొసంగిరో తెలియలేదు. కాని, వా రివిషయమున నేమియు బోధ్యము కలుగజేసికొనజాల మని నడియూరు చాచాచగ తెలియజచ్చుచున్నది.

పల్లెలను సందర్శించుట

నడియూరు, మార్చి 30:— జమ్నాదాసు, రతన్‌గిర్, కుకారమునాడు నడియూరుకు విచ్చేసిరి. అనేకులు రైలు స్టేషనుకు బోయి వారి నాహ్వానించిరి. అచ్చట ఆనాధాత్రమున రెండుగంటలున్న పిమ్మట వారు లోర్నాకు వెదలి పోయిరి. అచ్చట గావించబడిన సభకు 500 మంది విచ్చేసిరి జమ్నాదాసు గారధ్యక్షత వహించిరి.

బాంకరుగారు

తేదీ యొక గంభీరస్వాప మొసంగును, ఈ దుస్థితికి గల కారణములను గురించియు, గాంధీగారు ప్రభుత్వము వారికి చెప్పిన వాక్యముల గూర్చియు, అధికారుల పట్టుదల గురించియు నుడిచి, మీ రెల్లమును సత్య, ధర్మములకై కృషి సలుప నిశ్చయించుకొని కష్టము లక్ష్యకెట్టక, ధైర్యముతో వర్తింపు తెంతయు సంతోష దాయకమని పలికిరి.

జమ్నాదాసు గారు రుప్రసంగించిన పిమ్మట మండేమాతగ ధ్యానములతో సభ ముగిసెను.

స్టేషనుకు ఆ పల్లెటూరికి ప్రజల లింతవరకు పోయి లలో నివసించుచు, నేటిదినముననే తమ గృహములకు వచ్చి యుండిరి. కొందరు శ్రీమహాదేవ నామస్మరణములను మిగుల శ్రద్ధతో నాలకించిరి.

జమ్నాదాసు, బాంకరుగారు వ్హిక ప్రక్కను, రతన్‌గిర్, కల్లభాయిగారు వ్హిక నోకప్రక్కను గల పల్లెలను సందర్శించుచుండిరి. ఉత్తరసంధ్యకు వ్హిక సభ జరిగెను. చరణ్, భూమిలు, గోతాలు మున్నగు పల్లెలనుండి అనేకులు సభకు విచ్చేసిరి. సుమారు 800 మంది ప్రేక్షకులు సభకులంకరించిరి. రతన్‌గిర్ గారధ్యక్షత వహించిరి. కల్లభాయిగారు ప్రజలస్థితినిగూర్చి యుపన్యసించుచు, రైతులదైర్యములను ప్రశంసించిరి.

సభానంతరమున 75 గురు రైతులు సత్యాగ్రహవ్రతమున స్వీకరించిరి. అనేకులు వీరి ననుకరించుచున్నారు.

మాతరు, ఏప్రిల్ 1:—వరము, నాయకపల్లెలలో 35 నోటీసు లంపబడినవి. నిర్బంధవిధానములు వ్యధియగుచున్నవి. మాతరు తాలూకాలో పన్నులను వసూలుచేయుట కిరువురు మహాత్ములు ప్రత్యేకముగ నిమింపబడిరి. —“బాంబాయి క్రానికల్.”

మైసూరు సంస్థానమునందలి నిమ్మనాగుల విద్యకొలకు దొరతనమువారు 50 వేలరూప్యములను ప్రత్యేకముగ వ్యయపరచు ననుమతించిరి.

వృత్తాంతములు

విజపు నైటు హెడ్డుగారు బెంగళూరును జూడబోయిరి.

మైసూరు రెసిడెంటు, వీరు ఈనెల 6వ తేదీని బయలుదేరి చెన్నపురికి వచ్చెదరు.

మారీలవైదాడి:— ఈ దాడిలో నాంగ్ల సేనకు నష్టమేమియును లేదు. విమానములను వదలుట వలన మారీ లతినుల భయగ లొంగిపోయిరి.

రంగములో మానమ్మ అను 18 ఏండ్ల సేవకురాలి కశే బగము నిన్నటి ఉదయము రిక్కండువామపార్కునకు గన్నించెను. కంఠము ఖండింపబడియుండెను. ప్రేష్ట తెగియున్నది.

గ్రామసంఘములు:—బంగాళమున గ్రామసంఘములును సర్కిలు బోర్డులును ఏర్పరపబడిన పిమ్మట వెంకట పంచాయతులు మున్నగు సభలు తీసివేయబడెను.

అల్పారు బాలమాత్యకము ఈశేనులో నాగడను గొల్లవాడును యశోదాబాయి అను స్త్రీ ముద్దాయిలు. ఈనెల 15వ తేదీని బెంగళూరులో విచారణ జరుగును.

ఆదైబండ్లనాగడ సమ్మేకట్టుట:— నిబంధనలు చాల కఠినముగా నున్నవని ఈనెల 6వ తేదీని అల్పారుబాలో ఆదైబండ్ల నాండ్ల సమ్మేకట్టిరి. ఎక్కాలనాండ్ల గూడ సమ్మేకట్టిరి. పోరుటకు చాల యిబ్బందిగ నున్నది.

పోర్టుమాన్యుర పరారి నుగుట:—కల్లికొటలో వెడ్డు హిలు పోర్టుమాన్యుర హిస్సీయా 15 దినముల క్రితము పరారియాయెను. ఇంతవరకు కనుబడలేదు. కొన్ని మనోరథాల పొమ్మ సతదు హామీచెసి తెలియుచున్నది. పోలీసువారు వెతుకుచున్నారు.

బంగోల పురపాలకసంఘసభ్యులు నిన్న రాత్రి మరల కొప్పపు వేంకటకృష్ణారావుగారిని తమ ఆధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనిరి. వారి కనకూలముగ 9 వోట్లు మిట్టికొడ్డికృష్ణారావు గారు కనకూలముగ 5 వోట్లును వచ్చినవి.

నిబంధనలు లోయరు నెకండరీ మార్కులు:—రివరే యుడయం 9 గంటలకు మా పురమంతు లోయరు నెకండరీ కమిటీస్కూలు నవీనముగా స్థాపించుటకు సుద్దుకులమై యున్నారము. కాజ కోడంపరాబుయ్య.

గూచనావృత్తి:—యాచనావృత్తి నడగించి బిచ్చమేస్తున్న బాలరను బాలికలను కాపాడుటకు బొంబాయి దొరతనము వా కొక సంఘము నేర్పరచిరి. ఆసంఘమున రికరెండు డాక్టరు హోము—మహాత్మాగారిని — అంబాలాలు సానాథాయి గొం పటనీగారు మున్నగు వారు సభ్యులుగా నున్నారు.

చిత్తలదొంగము దెచ్చాట్టి కమిషనరు బాహుదీను ముత్రేయగారు ప్రయత్నమున నాడిగూడిలో పంచమ మహాసభ జరిగెను. చాలమంది సభకు బోయిరి. నాడిగూడి మతస్వాములవారును సభకుబోయిరి. సూపానము మొదలగు దుర్భాగములను నిమ్మజామలు విడువవలయునని యు, తామింత నీచస్థితి నుండుట కారుర్భాగములును కొంతతోడు పడినవని దెచ్చాట్టి కమిషనరుగారు తెలిపిరి.

ఉద్యోగి నని మోసగించుట:— ఉపేంద్రచంద్రము ఖర్జీ అనునతడు రూపగంజీపోయి తాను సి. ఐ. డి యుద్యోగిని చెప్పి అచటి ధనికులలో నోకడగు క్రిష్ణదానసాహా అనునతనిని పట్టుకొనెను. సాహా రాజద్రోహకరపత్రములను పంచిపెట్టెనని తెలిసి డక్కనూపరుంటు పట్టితెమ్మనెనని చెప్పగా సాహా కొంత సందేహించి అతనితో గూడవలూ బయలుదేరెను. నిమ్మ నిర్బంధింతురని సాహాతో ముఖర్జీ చెప్పెను. డక్కను చేరనిపిమ్మట రు 120 లు తన కచ్చిన వదలించెదనని ముకర్జీ చెప్పగా సాహా అతని కాసామ్మ నియ్యబోవు నంతలో నూపరుంటుకి వచ్చిముఖర్జీని పట్టుకొని కేసుచే నెను. ముకర్జీ కొక చత్తనము కనిపెట్టుచును 200 బాబూనామును నిధింపబడెను.

సా ని క వార్తలు

(0)

లి.ఎస్.సి. పరీక్షా ఫలితములు:— పై పరీక్షలో 292,293 సంఖ్య వారు గృహితులైరి.

సుగుణవిలాసభ్య:— ఈ సభ వారు విజ్ఞాపనా పట్టికపాలనాలో పోవవారము సాయంకాలము 6 గంటలకు “విధిలేక వైద్యుడు” అను నాటకమును ప్రదర్శించును.

ఇండియన్ బ్యాంకు:— కడపనెల 28 వ తేదీ కో సంతమైన మాసమునందు బ్యాంకు వ్యయమును పోగును. 1822489-9-2 లు నిలువ యుండెను.

నెకండరీవిద్యా:— కావలిలో భార్య నెకండరీ పాఠశాల మండరమునకు ప్రక్కన ఇంకొక మండరమును కట్టుటకు నెల్లూరు జిల్లాబోర్డుకు 27800 రూ॥ లీయబడెను.

తపాల నోటీసు:— ఈ దినమున కలకత్తా మెయిట్రీయన్ రాబోవుచున్న కలకత్తా తపాలు నేటి సాయంకాలము 5 గంటలకు చెన్నపురి తపాలాస్టేషన్లో బటువాడా చేయబడెను.

జగన్నాథభక్తసభ, ఎగ్మూరు:— ఈ నెల 7వ తేదీ యాదివారము మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు సభామందిరములో (4/4 వీరాస్వామిస్థలిని, ఎగ్మూరు) మైసూరు వాస్తవ్యులగు వైదిక విభాగమునీ శేషన్నగారు వీణ వాయిం చెదరు.

తిరునల్లి క్రీడా సంగీతసభ:— ఈ నెల 6 వ తేదీ శనివారమునాడు సాయంకాలము 5 గంటలకు మైసూరు వాస్తవ్యులగు వైదిక విభాగమునీ శేషన్నగారు వీణ వాయిం లో (1) వేంకటాచల స్థలిని, తిరునల్లి క్రీడా జరుగును.

తపాలు నోటీసు:— మహారాజా ఓడమీద పోరు యుద్ధమునకు పంపబడు తపాలు తేదీ 11వ తేదీ (6-4-18) ఉదయము 9.30 నిమిషముల వఱకు. చెన్నపురి జనము తపాలాస్టేషన్లో బడ చేయవచ్చును.

దక్షిణగొండూరు దేశ బ్రహ్మసమాజ మందిరము:— వైయంధిరములో (97 అన్నాపిళ్లవీధి, బి. జి.) ఈ నెల 7వ తేదీ యాదివారము సాయంకాలము 5 గంటలకు హెచ్చి. బాలకృష్ణారావు గారు ప్రార్థనము సలిపి యాజ్ఞానోపదేశము గావించెదరు.

వ్యాసగృహి అనంతాశ్రమము:— వ్యాసగృహి అనంతాశ్రమమునకు దుండీన శ్రీస్వామి కరప్రతాపీన ప్రకాశస్వామి వారు నేటియదయము మోక్షపదము నందిరి. వారి క శేషరము నేటి సాయంకాలము 4 గంటలకు ఆశ్రమా కరణమునందు సమాధిచేయబడెను. ఈ నెల 14వ తేదీని మోక్షపదము చేయబడును.

క్రొత్త యూనియన్లు:— వైద్యపురము తాలూకాలోని వారి తీర్మానము కనుసరించి రామచంద్రాపురము నిక్కవోలు యూనియన్ పంచాయితీలలో ఒక్కొక్క గానిని మగల రెండు యూనియన్లుగా విభజించుటకును, చెల్లూరు గ్రామమున యూనియన్ పంచాయితీ నేర్పడుటకును ఈ యూనియన్లకు కొందఱు సభ్యుల నెన్నుకొనుటకు గ్రామస్థుల కధికారము కొనగలుగుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నం సాగిరి.

హిందూ దేశ రక్షక సేన:— వై సీన మూడవ కంపెనీవారు ఈ సంవత్సరము మే 1వ తేదీ తిరిగివినియియి తిరుమనాపల్లికి పోవలయును. ఈ కంపెనీలో తిరిగియి సుందగోరువారు తమ తమ నామములను తమ తమ వందలముల మేజిస్ట్రేటుగార్లకు తక్షణమే తెలియపరచవలయును. చెన్నపురిలో నివసించువారు తమ నామములను పోలీసు కమిషనరు గారికి తక్షణమే తెలియపరచవలయును.

ఇంగ్లండు ప్రయాణము:— బొంబాయినుండి దక్షిణాఫ్రికా తిరుమనాడు గా ఇంగ్లండును పోవు ప్రేమరులు పోవుట లేదుగాన ఇంగ్లండుకు పోవువారు దక్షిణాఫ్రికాయందు దిగి, అక్కడినుండి ఇంకొక ప్రేమరుమీద ఇంగ్లండుకు పోవలయును. బొంబాయినుండి దక్షిణాఫ్రికాకు పోవు ప్రేమరులును సరిగా పోవుట లేదని తెలియచున్నది.

హిందూ స్త్రీల లక్ష్మీవిలాస సభ:— నారాయణ మొదటివీధి, నెం 47, గృహమును శ్రీవాల్మీకి రామాయణ కాలక్షేపములలో ఆంగుళిక ప్రదానము నేటి సాయంత్రము 4 1/2 గంటలకు జరుగును. తేపు విభిషణకళాకారియన, ఆదివారమునాడు లక్ష్మణకేతకీ; నూలోగనాసతియును జరుపబడును. స్త్రీలందఱును రావచ్చును.

ప్రభుత్వోద్యోగులు:— రివెన్యూబోర్డు నందును రివెన్యూ సెక్రటేరియట్ మున్నగు రివెన్యూ ఉద్యోగమునకు అవకాశమును పరీక్షలనుండి భాషాంతరీకరణ (దిగుతరగతి) పరీక్షను పిలిపేసికట్లు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. ఒకయూద్యోగికి అతడు నియమించబడిన జిల్లాలోనిభాష తెలియనివో అతడు భాషాంతరీకరణ పరీక్ష నియమిత నని ఆశాభముభ్యాధికారి కోరవచ్చును. దీక్షిక్తతైలులకును రివెన్యూబోర్డు సహాయోద్యోగులకును సంక్షేపతేజున కరీక్ష యవసరము లేదనియు నిర్ణయించబడినది.

పచ్చయప్ప కళాశాల ప్రథమోపాధ్యాయ త్వము; కళాశాల ధర్మకర్తలు:— మొన్న బుధవారము (3-4-18) నాడు సమావేశమై రోలోగారిస్థానే తిరిగి, అండ్లయడే నియమించబడ వలెననియు, తిరిగిక్రొత్త ప్రథమోపాధ్యాయుడు వచ్చునట్లు కాకనాద రెండవతరగతి కళాశాల ప్రథమోపాధ్యాయులు దివాన్ బహదూర్ ఆర్. వెంకటరత్నము నాముకుగారు ఆర్డింగు ప్రథమోపాధ్యాయులగు నియమించ బడుటకును నోట్లుమాలమున తీర్మానించిరి.

న్యాయస్థానవాగ్దాలు:— ఒంగోలు పురపాలక సంఘాధ్యక్షులకు కొప్పుపు వేంకటకృష్ణ రావుగారి మీద ఆక్రరాజు పద్మనాభయ్య తెచ్చిన దావామీద హైకోర్టు ఆఫ్సియన్ని న్యాయ ఓల్డఫీడ్లుగానియెద్ద విచారణకు వచ్చెను. అక్రరాజు పద్మనాభయ్య గారికి స్థిరచరమాపమున ఆర్డి లేదనియు వా రిరుల ప్రేరణలనలన నామకు వ్యాజ్యమనడపునున్నాననియు, ఆఫ్సియకర్తులకు వారు జూరీను ఇచ్చిరి యెడల, వయాలకుట కట్టననియు కృష్ణారావుగారు అభిద విటు బాధించెనీరి. కృష్ణారావుగారి తరఫున వేదా రామేశ్వము గారును, పద్మనాభయ్యగారి తరఫున పి. ఎస్. రంగస్వామి అయ్యగారును వాదించుచున్నారు. జూరీను నిమిత్తము వాగ్దాముగోహలు వాయిదా వేయబడెను.

వైద చెయ్యవలసిన సభ

బాపట్లతాలూకా, వైద చెయ్యవలసిన దొక బహిరంగ సభ: కరణగారిసత్రమునం రిజీగల పి. యస్. రాధాకృష్ణ అయ్యగారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగినసభయందు కొక వేంకటరాజుకర్మగారు “ప్రస్తుత రాజకీయవిషయములపై బాపట్ల విద్య” అను విషయమునుగూర్చి యుహ్యనింపిరి. అధ్యక్షులు “ప్రస్తుతపు స్థితిగూర్చి-వ్యవస్థాపకకర్తలపై” గూర్చి యుహ్యనింపిరి. సభకు సుమారు 200 మంది విచ్చేసిరి.

హిందూదేశ రక్షణశాసనముక్రింద విచారణ లేయే జరుగును ప్రభుత్వమువారు ప్రవాసకేట విధించువద్దతి ఆక్రమ మనియు ప్రస్తుతరాజకీయ పరిస్థితులలో ఆంగుత్వ ప్రతికారణ మనియు, సహాయురాలి, వేంకటాచల ప్రభుత్వలకు జేరియ నాయకులను, దర్శిచెందయ్య మున్నగు జేతకర్తులను వెంటనే విడుదలచేయుట అవసరమనియు ప్రస్తుతి విద్యానిధానము నాతీయాద్యములకును, హెచ్చయ్యమునకును, ఇంగ్లండుగా నున్నందున బాపట్ల సాంప్రదాయములను అనుసరించి విద్య గలుపుటకు తగిన ప్రయత్నముచేయుట అవసరమగుటలే అం దుకై బాపట్లవిద్యానిధానిమిలినారు చేయని ప్రయత్నములకు తగురీతిని సాయముచేయుట ప్రభుత్వమునకు సభకును తీర్మానించిరి.

సమకాలికాభిప్రాయములు

(0)

“భారతీయులకు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వ మొసంగుటకు బ్రిటిషు ప్రజలు వాగ్దానముచేసిరి”ని ఆగష్టు 20 తేదీని చేయబడిన ప్రకటనముజెల్పుచున్నదని అనేకు లనేకమారులు జెల్పుచుండగ మేము వినియున్నాము. నిర్దితముగాని యొక విధానమునుగూర్చి అదృష్టవశమున ఉద్యోగము నందినవారు ఆంగ్ల జాతిపక్షమున వాగ్దానముజేసి నన్నలా అనిమాకు సంది యముకలుగుచున్నది. ఈవిధానముగూర్చి బ్రిటిషు ప్రజల కేమియు జెలియదు. ఒకవేళ వీరి సలహాను పార్లమెంటువారింగీరించినను యితర సమస్య నిర్ణయ కాలమున నెన్నుకొనబడిన పార్లమెంటు యావిషయము నెట్లు పరిష్కరింప నధికారము గలిగియున్నదో మాకుదోచుచున్నది. స్వతః పాలనాశయమిదివరకే ఆంగ్లికృతమైనది. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమునగా శాసన సభకు కార్యనిర్వాహక వర్గమువారు లోబడియుండుటయే? ఇట్టి ప్రభుత్వము ప్రస్తుత పరిస్థితులలో హిందూజాతీయన కనకుటయు; అసంభవము. ఒకవేళ సాధ్యమైన దానిని భారతీయు లంగీకరింపరు. ఇట్టి ప్రభుత్వమును ప్రసాదించ వాగ్దానము గావించుట మరల నెన్నికలు జరుగవలెను. బ్రిటిషువారు భారతదేశమునకు వాగ్దానము చేసినది సంగతులము, న్యాయము నిష్పూజ్యులైనవారుగాని భారతదేశజాతిలో నధిక సంఖ్యాకులు వాంఛింపఁజేయు యెరుగకంటే రాజకీయ ప్రతిస్టాపనములు కావు మదరాసు మొయలు.

కృష్ణాజిల్లా ఏలూరునుండి మాన్యకవిలెఖతు డిల్లు వ్రాముచున్నాడు. గోసరతుణ సమితికి కార్యనిర్వాహక సంఘ మేర్పరుచుటకు గాను గత నెల 28 వ తేదీ సాయంకాలము పుర మందిరమున సుక సభ జరిగెను. దీప్తులేక తల్వరు పప్పు శీతారావు య్య గార గ్రామ నాధిపత్యము వహించిరి. శ్రీ పుయ్యూరు జమిందారుగారిని సమితికి ప్రెసిడెంటుగా నేర్పరచిరి. నలుగురు కార్యదర్శులు నియమించబడిరి. సహాయక కమిటీక సాహెబుగారు కూడ కార్య నిర్వాహక సంఘములో మెంబరుగా నుండట కంగీకరించి సమితి అభివృద్ధికి తోడ్పడుటకు నిర్ణయము గా నున్నానని చెప్పిరి. ఈపట్టణమున క్షీమధ్యకును సుమారు రెండు యెకరముల స్థలమును సమితివారు రుపయోగించుకొనుటకు శ్రీపుయ్యూరు జమిందారు గారు రనుజ్జ మొసంగిరి. ఈవిధముగా శ్రీరాజాగారు సమితికి సహాయము చేసినందుకుగాను వారికి వందనము లర్పించుచు సభలో తీర్మానము గావించబడెను.

జాతీయ విద్యావారములో ననేక విధముల సామ్యు పోగుచేయుటకు ఏర్పాట్లుగావించబడుచున్నది. సోమంచిధిమ శంకరంగారకు పప్పశీతారావుయ్యగారును జాతీయవిద్యను గురించి కృషిసలుపుచున్నారు.

నీటిసప్లము విధానము ఈ దేశంకాలమునకు పూర్తి యగునని తలంచితమి. ఈ సంవత్సరము మంచి నీటికయి యిబ్బంది పడవలసిన అవసరము కలుగదని ఆశపడితిమి. కాని నీటి సప్లము నిమిత్తము ఏర్పాటు కాబడిన కట్టడములలో గొన్ని లోట్లు కలిసెందున వానిని సవరణచేయుట కింకను కొంతకాల మునుండి నీటిపత్తును ఇచ్చుచున్న బీదపౌరులు ఆతికష్టముతో నీ భారమును సహించుచున్నారు.

మా పట్టణమునందు విద్యాభివృద్ధి సంకల్ప ప్రకరముగ లేదు: ఉపాధ్యాయులకు వేతనములు తక్కువగా నున్నరనియు హెచ్చు చేయవలసినదనియు మన రాజధానిలో ఆంగ్లోకన జరుగుచున్నది. కాని మా గ్రామములలో కొంద రుపాధ్యాయుల కీ కొరత గాన్నించలేక, క్రింది తరగతిలలోనుండి వయల తరగతిలలో వేయబడు విద్యార్థులు లంచములు సున్నించుకొనుచున్నారు. పరీక్షలకు దరఖాస్తులు పంపుకొనుటకు లంచములు ఇచ్చుచున్నారు. పరీక్షలు చేయుటయే గాని వాని ఫలితములు విద్యార్థులకు తెలియనియరు. ఆ పరీక్షాఫలములు ఉపాధ్యాయులు పాతకాగితములక్రిందరూకాబదలుటకు అయ్యుకొనుచున్నారు. మరియొక హైస్కూలు స్థాపించుటకు ముఖపట్ట మార్గప్రకారావు గారు వగయరాలు కొద్ది ప్రయత్నములు జరిపిరి. కాని వారికిని బక్కము ప్రవేశించినది. ఇక్కడ పాఠశాలలో నిరాటంకముగా జరుగుచున్న దుర్భాగములకు కనిపెట్టుటకు తగిన పులు అధికారులు లేరు.

గౌ. ఎస్. సి. శంకరరావుగారు:— వీరు ఈ నెల 1 వ తేదీరాత్రికి మంగుళూరు చేరి 3 వ తేదీముదయమున బయలుదేరిరి. అచట దక్షిణకన్నడము జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటు రావుబహదరు ఎస్. నుబ్బారావు గారింట బసచేసిరి. ఆర్డింగు కలెక్టరు బర్రుటుగారును మరికొందరు ప్రేమకును వల్లివారికి స్వాగతమొంగిరి. వారు పాఠశాలను చూచిరి. 2 వ తేదీని నుబ్బారావుగారు వీరి గౌరవాభ్యుతాపము తోట విందుచేసిరి.

విరోధామహాసంగమము

(రైటరు ఏ.జి.స్సీ.)

(ప్రాస్తు)

జరనుల ఆవస్కాందనము

మందగించుట

ప్రతిమంవాదు చాలమందిని పట్టుకొనుట

జనరలు స్వల్పగారి భావము

లండను, ఏప్రిల్ 4:— పరాసువారి ప్రకటనము - మాంటిడియరున కుత్తరమున నిన్న రాత్రి ఫిరంగియుద్ధము చాల భయంకరముగ మారెను. రెయిన్సు కుత్తరమునను, మ్యూజిక్ ఎడమభాగమునను మేమునేకవోట్ల శత్రుకందకముల తొచ్చి 20 గును బండిలను రెండు మరఫిరంగులను బట్టుకొనివచ్చితిమి. ఆవరోధవనమున రెయిన్సునకు తూర్పునను, సెంటువైయూ కుత్తరమునను శత్రువు లొకరించినదాడులు విఫలములయ్యెను.

అమెర్షన్లు, ఏప్రిల్ 4:— అవస్కాందనము నిలుప బడుట ప్రబల నష్టముల వలనగాదనియు, సాధారణపు కారణముల వలననే యనియు భావించుటకు జర్మనుపత్రికలు చాల బాధపడుచున్నవి. అయినను కొన్ని పత్రికలు మాత్ర మకా భంగమును బహిరంగముగ తెలుపుచున్నవి.

అంగ్లపరాసురంగ మెక్కడను భేదించబడ లేదనియు, విజయముదరలేనన్న నీమారు సులువు అవస్కాందనము మరొక భయంకరముగ నుండవలయు ననియు "ఫ్రాంకుఫర్టు దు జెయిటుంగు" పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

నూడవ తేదీని రణరంగమునుండి మరలివచ్చిన పరాసు ప్రధాని క్లెమెంకో గారు ప్రెసిడెంటి అంతరికంఠే నధికముగ నెన్నడు నుండబోవని ప్రకటించ నధికార మొసగిరి.

మిత్రమండలి వైమానిక ప్రచలనము.

లండను, ఏప్రిల్ 3:— బ్రిటిషు వైమానిక ప్రకటన: శత్రువైకులను, బండ్లు మొదలగువానిని మేము బాంబులను మరఫిరంగులను ఉపయోగించి చాల హింసించితిమి. మేము కంటే నెక్కుడు బాంబుల వేసితిమి. అట్లు మోరియిలల మధ్య మా విమానములు చాల తీవ్రముగ నున్నవి. మేము 21 విమానములను మాడు బెల్గానులను నేలకూల్చితిమి. మావిమాన ములు 7 గొప్పచుట్టున్నవి. శత్రువైకులమీదను వైకుల గృహములమీదను మావారు 4 1/2 టన్నుల బాంబులను వేసిరి. క్రిందటి 15 రోజులలో అమెరికా వైమానిక కర్మమువారు చాల లాభకరముగ పనులను జేసిరి.

సానిక యుద్ధము.

లండను, ఏప్రిల్ 3:— హేగుగారి నేటిరాత్రి ప్రకట నము.— రంగమంతయు చాలవరకు శాంతివంతముగ నున్నది. ఫ్లామీ కౌబూర్లాపెన్సీల సమీపమున నిన్న రాత్రియు నేటి యుద్ధమును సానికయద్ధము కొంతవరకు జరిగెను. మేము నేకరుండిని చంపితిమి. రెండు మరఫిరంగులను బట్టుకొంటిమి. వియెట్నామన్ పట్టుపడిన వైకుల సంఖ్య 192 ఉద్యోగుల సంఖ్య 8.

లండను, ఏప్రిల్ 3:— వాస్తాసంఘప్రకటనము: యుద్ధ స్థితి యేమియు మారలేదు.

లండను, ఏప్రిల్ 3:— పరాసువారి ప్రకటనము: బుధ వారము పరాటినశమువారు యుద్ధ మొనరించిరి. మాంటి డైడి యరున కుత్తరమున ముఖ్యముగ డెయ్యిటును, హేంగార్ల ఎకోనెట్రేల మధ్య అన్యోన్య ఫిరంగియుద్ధ మేమాత్రము భయంకరముగ జరిగెను.

యుద్ధరంగమున శాంతి.

అమెర్షన్లు, ఏప్రిల్ 3:— కాలమానము ప్రతిహుల ముగా నుండుటచే రణరంగమున శాంతి కలుగవలసి వచ్చినది. జర్మనుల కధికమగు విజయము కలిగినదను వార్తలు విశ్వసనీయ

ములుగావు. మిత్రమండలివారి ప్రకటన లసత్కథనములను తెలుపుచున్నవని కొలను గెజెటు వ్రాసింది. యుద్ధము నిలచి పోవుటవలనను జర్మనుసేనలో నష్టమధిక మగుటవలనను జర్మనీ లో నశాంతి చాలహెచ్చినది. ప్రజల యాగ్రహమును బాపు టకు 120 జర్మను డివిజనులు సిద్ధముగా నున్నవనియు మెక సెన్ను సేనగూడ పశ్చిమరంగమున కలపడుననియు అధికారుల సత్తివాదాలను తెలుపుచున్నారని తెలిగ్రాపు పత్రికకు సరిహద్దు విశేషముకు తెలిపెను.

పరాసువారి ప్రకటనము.

జర్మనుసేనలో హతులును క్షతకాయులును 3 లక్షల మంది తేలిరి. వర్షములు మరియొకవలన పెద్దఫిరంగులను తెచ్చు టకు వీలుకలుగుటలేదు. వారు మరల క్రొత్త సేనలను సాను గ్రులను తెచ్చిన పిమ్మట కలపడెదరుగాని గంట గంటకును అంగ్లపరాసు నూతన వైకుములు హెచ్చుచుండుటచే మిత్రమండలివారు శత్రువులను నిరోధింప గలుగుదునని పరాసు అధికారులు ప్రకటించిరి.

హేగుగారి ప్రకటనము.

హేబూటెరను ప్రాంతమున నొక మరఫిరంగిని మరొకన్నివోట్ల కొందరిని పట్టుకొంటిమి 4 వ తేదీ మధ్యాహ్నము మాన్సు హేగుగారు తెలిపిరి.

ఇతర నివేదనములు.

లండను, ఏప్రిల్ 3:— ఉత్తర బ్రిటిషు సైనికాధికారి యొకడు తన వార విచర్యకుం దిట్లు చెప్పుచున్నాడు.— యుద్ధ రంగమున పెద్దమాల్పేదీయు లేదు. అరాసు మొదలు టియూజీ వరకు గల రంగమంతయు శాంత స్థితి నొందినది. కానిశత్రువు తాత్కాలికముగ నిలువరింప బడినమాత్రన ఆన స్పృందన ప్రయత్నము లంత మొందిన వని మాత్రము కలంప రాదు. సోమున కుత్తరమున నొకవోటును దక్షిణమున నొక వోటును శత్రువైకులు రెండు ప్రధాన మార్కలుగ జేసెను. శత్రు పంక్తుల వెనుక నేకరుండివైకులు దట్టముగ నిలచియున్నారు. ముఖ్యముగ కుత్తరపుకొనను వారు మరియొకట్టుముగ నున్నారు. బాపామీ అరాసుల మధ్యకుండు రోడ్డుమీద మేము బాంబు లను వేసితిమి. ఇంక నాప్రదేశమున మా పెద్దఫిరంగులు రాత్రిం బనట్లు మహాభయంకరముగ గాలబడుచున్నవి. శత్రువు తుపా కుల వేగముగ నొనివచ్చుట కనేకకష్టములుగలవు. అందియొ క యుద్ధాహారణము. ఇదివరకు యుద్ధము నొనరించుచుండిన జర్మను దళములకు ఇనుపపామాలు వెంటవెంటనే సప్లము చేయబడుచుండెడిది. అందువలన వారు తరువాతవచ్చు కరఫ రాల నంతగా పాటింపకుండిరి. ఇప్పుడెన్నో సరఫరాలు వెను కనుండి రావలసియున్నది. శత్రువులు స్పష్టముగ నివారింపబ డినను, ఆనేక శత్రు పటాలములు అలసి సాలసి క్షయియున్న ను, అతడు తనదళములలో సగముమాత్రమే పశ్చిమరంగమున నుపయోగించెను గావున నెన్నడైన తక్కిన దళములతో మరల నెదిరింపగలదని మనము భావించుచుకొన కలయును. మన విమానములు కొన్ని పోయినందువలనను, వాయుభార మను కూలముగ లేనందువలనను, గత కొలది దినములందు ఉభయ పక్షముల వైమానిక నష్టములు కొంచె మెక్కు తక్కువగ నుండుచున్నవి. మనము వైమానిక యుద్ధములందు స్పష్టము గ నెక్కుడు బలాధ్యులముగ నున్నను మనకు వైమానికాధికారము చిక్కిలేదు. జర్మను టాంకు బండ్లమీదు సహాయ ము చేయులేదు. శత్రువులందులకేమియు వింత నొందలేదు. ఆయా ముఖ్యప్రదేశములందు మనవారు రుదయోగించిన తుపాకు ల కంటే తా మెక్కుడు తుపాకుల పట్టుకొనినట్లు జర్మనులు ప్రకటించుచున్నారు. అందు చిన్న చిన్న అయుధములను సహితము వారు తెక్కించుచున్నారు. శత్రువులు మనకంటె ననేక శిష్టాధిక నష్టము నొందినట్లులే ఋజువుగ నున్నది. అన్ని యనులు ఇటలీయూడికి దాడి జెడలుదు రనుటకు నిదర్శనములు గలవు.

హ్యారిసు, ఏప్రిల్ 2:— జర్మనుల దూర ప్రదేశపు ముట్టడి మరల నేటి ఉదయము 10.30 గంటల కారంభింప బడినది.

శత్రుప్రదేశములు; వైమానిక ప్రచలనము.

లండను, ఏప్రిల్ 3:— బ్రిటిషు ప్రధానకార్యాలయము వద్దనున్న రైటరుగారి విశేషము మూడవతేది నిట్లు లెంతి నంపెను. శత్రుప్రదేశములందు వైకుములును, తుపాకులును, సంభారపు బండ్లును విశేషముగ తురుగులాడుచున్నవని మన వైమానికులు చెప్పుచున్నారు. అయిన నీ ప్రయత్నములందు కలకని కలంపుగ వారి కనేక నష్టములు గలుగుచున్నవి. మరల తమచేత వై నంత గట్టిగ సోమురంగము నెదిరించుటయో లేక పరాజయము నొప్పుకొనుటయో యేదియో యొకటి శత్రువు లొనరింపక తప్పదని నానవ్యక్తము. పరాజయము నొప్పుకొనిన జేకుమందు విప్లవము గలుగును గావున నట్లు చేయుటకు జర్మను ముఖ్యసేనాని జంకుచున్నాడు. శత్రువు తమచేత వై నంత ప్రబల ప్రయత్నము నొనరించిరి. ఇకమీద నతడు తరచుగ నెదిరించుచుండ వచ్చును గాని అట్లు చేయు చుండిన కొలదిని రాసురాసు వారి యవస్కాందనములు హీన ములుగ నుండగలవు.

రష్యా

జర్మనుల అంత్యలేఖకు రష్యావారి ప్రత్యుత్తరము.

లండను, ఏప్రిల్ 2:— రెండుగాడ్డులు క్షిప్రండులోనికి వో కుండ కవినిరోధము కలిగించెదమని రష్యా దొరతనమువారు జర్మనీవారికి వాగ్దానము చేసినది రష్యా అధికారులు వా ము వార్తనంపిరి.

మర్మను రైలువేకపాయము.

లూవోఫ్యునుండి వైటు గార్డులు వైటుసీ నంక లేఖ చుండుటవలన మర్మను రైల్వే కపాయము కలుగనుండుటచే దానిని కాపాడుటకు మర్మనుసోదరులుతో నాల్గవ పరాసు అధికారులు ఏర్పాటుచేసికొనినది తెల్లగ్రహముండి లెంతి వార్తవచ్చినది.

వైబేరీయా

వైబేరీయాలో బోల్షి విప్లవము రాగతములు హెచ్చు గానుండుటచే మిత్రమండలి వారు కల్పించుకొన వలసి వచ్చు నని బొకియోనుండి లెంతివార్తవచ్చినది.

శత్రుబండిల రాక.

1500-మంది అస్త్రియా జర్మనీవారి 12-చురఫిరంగు లను ఇక్కుటగుక్కుట తీసికొనివచ్చిరి. వారిని వాడ్లీవట్టుకు తీసికొని పోయెదరని తెలియుచున్నది. బండిలందరును రష్యా దుస్తులను క్రొత్త తుపాకులను బూనిరి. ఇపుడు ఇక్కుటగుక్కు లో 6000-మంది బండిలు గలవి. అవట సైనికాధికార మంత యును జర్మనులకే.

ఫిన్లండులో కరువు.

లండను, ఏప్రిల్ 3:— లిండి లేదని ఫిన్లండువారు రతి డినముగా విన్నవింపగా 100టన్నుల పిండిని పంపెనము. జర్మ నీలో నావార పదార్థములు లోటుగా నున్నవి అస్త్రియాలో మరింతతక్కువగానున్నవి. జర్మనీలో ఆహారపదార్థము లింకను తగ్గించి యియ్యబడుచు గాన వికింతకంటే పంపలేమని జర్మనీ వారు ఫిన్లండువారికి వ్రాసినది తెన్నునుండి లెంతివార్తవచ్చినది.

అమెరికా

న్యూయార్కు, ఏప్రిల్ 3:— మెహోడిస్టు ఎపిస్కోపలు ఫర్మివారికి సంజేశమంపుచు వ్రాసి డెంటు విల్లుకుగా రిడివ రలో తాము చెప్పిన ఈక్రిందివాక్యములను మరల ననువదించిరి. "జర్మను అధికారమునకు అత్యగౌరవము; సుసంధిసామ థ్యము ఇవితేవు. కావున దాని సశింపజేయవలయును. యుద్ధ మున విజయమువడయుటయే మనప్రయత్నావశ్యక ద్రవ్యము. మన కార్యము నెరవేరినగాని మనల నేదియు కార్యవిముఖుల చేయ బాలదు."

బల్గేరియా

బల్గేరియా ఆర్థికమంత్రి
లండను, ఏప్రిల్ 3:— బల్గేరియా ఆర్థికమంత్రి బోడిపు జెడ్లకుడు వెల్లెనని సోఫియానుండి లెంతివార్త వచ్చెను.

బల్గేరియా - గ్రీసు.

జ్యూరిచి, ఏప్రిల్ 2:— బల్గేరియా సేన గ్రీసు జేకుముల కు తగినకాస్తీచేయుటకు సిద్ధముగా నున్నదని బల్గేరియా సేనాని ప్రకల్పములను పలికెను.

ఇంగ్లండు

జర్మనులవస్థ-ందనము; స్వల్పగారి అభిప్రాయము
లండను, ఏప్రిలు 3:- తాను లండను లివరీమానుగ జేయబడినందులకు గౌరవసూచకముగ వట్టుపని కంపెనీవారు విందుచేయు సమయమున జనరలు స్వల్పగారి వట్టు జర్మను అవస్థ-ందనమును గూర్చి ఇట్లు చెప్పిరి:- క్రిందటిసంవత్సరము బ్రిటిషు సేన అందరికీం తె నె త్ గు డు భ యం కరముగు అవస్థ-ందనము నొనర్చినది. చాల మైనవత్సము నొందినది. ఇతరులు చెప్పరిటు నిమిత్తముది అట్లు పడెను. మనవైరికలలను తగ్గిపోయినదియు, నికమీద నొక్క మాదుగ న్నాని నేలగూర్చున్నదియు శత్రువుదేరించెను. మరియు యుద్ధమునందెల్ల గొప్పరి.దురు మహాదవస్థ-ందనము నతి డు బ్రిటిషువారిమీద నే నలుపసెంచెను. అట్లు చేయుటలో మనల నోడించగలనని వాని విశ్వాసము.ఒకవారములో జులలో మొక పోరాటమునందు శత్రువు ఒక్కయూర 150 వేలమంది మైనికులను మనమాడవ విదవనైత్యములమీద చిమ్మివైచెను. ఇంతకొద్రమిదివర కే యుద్ధమునకు కనిపిన యెటుగము. అయిన నేమి? బ్రిటిషువైత్య మత్వంత కీర్తిప్రతిఫలతో, నతివైత్యమున వారి కడ్డు నిలచెను.

శత్రు లసంఖ్యాపూలుగనన్ను గాచిననమకద్ద దక్షిణ అఫ్రికా వైత్యములు మహావైత్యముతో శత్రువుల నెరించి నవి. ఇంతపరాక్రమముతో వారిదవరకెప్పుడును, దెలివీల్లిన నమకద్దవైత్య పోలికము గావించియుండలేదు. వారొకనియు సమైన వెనుదిరుగలేదు. తక్కినవోట్ల నియంక వెనుకకు దమ బడిన మైనికులతో నేకపం క్రినుండు నిమిత్తముమాత్రము వారు కొంచెము వెనుకకరిరి. ప్రతివస్తుయు ముక్కుముక్కులుగ కదలి భూచక్రమెల్ల గజగజదడిన నాయుహాకరిన సమయము నందు యుద్ధ మొనరించిన ఇతరదశయు లేవియు నీదశమునకు తీసిపోలేదు. అపం క్రియెన్నడును భేదంపబడలేదు. నిరంతరపథి కముగనచ్చు నిష్పగమగు శుక్ర మైనికుల ప్రతియడుగునకు డెండాడును తమచేతి నైసంతకట నత్వంతసహాయతో నెరించుచు వారు వెనుకకు పరులిరి. వారిలో మరణించిన వారికిని బ్రతికియున్న వారికిని మనము కృతజ్ఞతాగౌరములతో నమస్కరింతుము.

తదనంతరము స్వల్పగారు లిఖ్నోవిస్కి యవరాజు గారికివల తెలియబరచిన సంకతులను గూర్చి యిట్లుపలికిరి. ఆయుధరములు చాల ప్రాముఖ్యములైనవి. కెయిజరును జర్మనువైనిక కక్షవాదను ఉద్దేశపూర్వకముగ నెంతకాలము నుండియో ఈ యుద్ధము మొనరింప నుద్దేశించియు లందువలన వ్యక్తము కాగలదు. రుస్యారుమేనియాల విషయమున రెయిచి ప్లాగుసభవారతి సాదృభావముతో గావించినసంధి తీర్మాన మునకును, సిగులికియ ములును ద య చా ట్రి ణ్య ములును లేకజర్మను లా దేశ క ము ల యె డ నిర్వహించిన కార్యక్రమమునకును గల తారతమ్యము నతిమ స్పష్టపరచెను. జనరలు లుడెండాచ్యుగారు చెప్పినటులను, కెయిజరు మరి యొకసారి దానినే బలపరచియులను జర్మనీ కొంతమగు సంధి నభిలషింపదు. జర్మను సంధి నది అభిలషించుచున్నది. అనగా జర్మనుల కెక్కుడు అధికారము నిచ్చు సంధి గోరుచున్నది. జర్మనీకి మాత్ర మీ యుద్ధము మాననీయమగు సంధికార కుద్దే శింపబడలేదు. ప్రపంచకాంతికి గాని వైరకాంతికి గాని ఉద్దేశింపబడలేదు. ఇకమాయ భవిష్యన్నాగరికత అంతయు జర్మనుల ఇష్టప్రకార మేర్పడుట కొఱకు వారియుద్ధము నుద్దేశించిరి. దీనియర్థ మేమి? ఇందువలన మధ్య యూరపుఖండము ననేగాక, మధ్య ఆసియామందును, మధ్య అఫ్రికాయందును, చివరకు పక్షిణ ఆమెరికాయందును దృఢవత్తరమగు వైనికాధికారముతో జర్మను సామ్రాజ్య మేర్పడవలయునని వారి కోరిక. రుస్యారు పేనియాలతో ప్రత్యేకసంధిని గావించుట లోగల అంతిరాధ మిప్పుడు స్పష్టమగుచున్నది. కాని ప్రపంచము నిజమగు సారాంశమును దెలిసికొన గలిగినంత విచారకరములను ఆశాభంగకరములు నై యుండినను చివరకు ఫలవహింపములు కాగలవు.

జనవరి నెలలో మన యుద్ధాశయములను గూర్చి లాయడుబార్డ్ గారు కార్యకసభవారికి సంకుచితమగు ఉపన్యాసము మొనరిరి. ఆయాశయములను వెనీడెంటు విల్సన్ కెమెంకోగారు విశేషముగ ప్రశంసించిరి. చివర కన్నిదేశముల కార్యక్రమము, సాంఘికవాదులను వాని సంకరించిరి. వ్యాసనంతమగు సంధిని గావించు కొనుటకు జర్మనీకి మరది 30 వ రోజు మాత్రము గలిగింపబడినది. ఇందులకు ప్రతి

త్తరము ప్రపంచ మిదివర కన్నడు నెటిగి యుండనిమత్రార భయంకర అవస్థ-ందన రూపమున నేలేచెను. ఈ యవస్థ-ందనము వలన నిపుటికప్పుడే అన్ని పక్షముల వారిలో 5 లక్షల మంది మైన మరణించి యుండురు. ఇది యంతయు నెందులకు? జర్మను సంధి సమకూడుటకు లాడుడు బార్డ్ గారి పాపపు కిది ప్రత్యుత్తరము. ఈ దేశమునను, మిత్రమండలి దేశము లందును ఈ సంకతి బాగుగ గ్రహింప బడును గాక!

అంగ్లేయున వారిట్లు చెప్పిరి:- ఈమహాయుద్ధము చాల కాలమునుండియు జరుగుచున్నది. తుది నిశ్చయము చరిత్రమందంతట నుత్కృష్టమైనదిగ నుండగలదు. అనిశ్చితము యుద్ధము సంభవము నొందించి పరిపూర్ణ స్వేచ్ఛాయుత ప్రపంచమును గాంచగలకు; యుద్ధమున గలిగిన అపారవత్సములకు గౌరవమును, స్వేచ్ఛము, సహకారమును ఫలింపగలవు. లేమా? క్రొత్తగ మైనికాధికారము నెలకొల్పబడుట నది గాంచగలదు; రాబోవు పురుషాంతరమును మున్నీట గలవుటకు ఈ పురుషాంతరమున క్రొత్తయెత్తులను ఏర్పాటులను గాంచగలదు. మిత్రమండలి వారు అమెరికా దేశములు యూరపునకు విచ్చేయుటకు సకల విధముల ప్రయత్నించుచున్నాడు. అయినను ప్రాపంచక కాంతినిమిత్ర మిత్రయుద్ధమున బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమే ప్రధాన భాగస్వామిగ నుండగలదు. ఇంక నెక్కుడు వత్సములు భరింప గోరుదు ప్రధానిగారు వాంఛింపనున్న కోరికలకు తగిన ప్రత్యుత్తరమునిచ్చుటకు ప్రజ లిండుకయు వెనుదీయరని స్వల్పగారి వస్తుకము. ప్రాశ్నదేశమునందు మిత్రమండలివరంగ మెంత దృఢముగ నిలిచియున్నదో బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందలి వివిధ దేశముల యాత్మ్యము గృహంగణరంగము సంత దృఢవత్తరముగ నె యున్నది. ఈయుద్ధమున మనము మనస్వస్థమును పణముగ నొడ్డియున్నాము. అందుచే మన పన్నెని త్యాగములను ఉద్దేశపూర్వకముగను సంతోష పూర్వకముగను చివర కర కర్పింపవలయును. (ఉత్సాహము.)

లండను, ఏప్రిలు 3:- నావికాధికారు లిట్లు తెలియబరచుచున్నారు.-రెండునౌకలు డీకొనుటకులన 1-వ లేవీ మొక యుద్ధనౌక మునిగిపోయెను. అందఱును సంరక్షింపబడిరి.

బ్రిటిషు నౌకానిర్మాణము.

లండను, ఏప్రిలు 3:- 1917 మార్చి 31-వ తేదీతో నంతమగు సంవత్సరము లోపల 6,92,225 టన్నుల బరువుగల యెడలు గ్రేటుబ్రిటను నౌకాలయములందు నిర్మింపబడినవి. 1918 మార్చి 31-వ తేదీతో నంతమగు సంవత్సరము లోపల 12,37,515 టన్నుల బరువుగల ఓడలు నిర్మింపబడినవి నిరుటికంటె ఈ సంవత్సరము నిరంతరాభివృద్ధి గల్గించుచున్నది. నెలకు 1, 61, 674 టన్నుల నౌకలు నిర్మింపబడినవి. కార్యములు మంచి రాజభక్తితో పనిచేయుచున్నారు. జనవరి నెలలో 58, 588 టన్నులును, ఫిబ్రవరిలో 1,00,038 టన్నులును బరువు గల నౌకలు మాత్రమే నిర్మింపబడుటకులన చాల అద్భుతము గలిగెను. అనంతరము మార్చి నెలలో గలిగిన ఈ యభివృద్ధి చాల సంతోషకరముగ నున్నది.

పెర్లు, ఏప్రిలు 3:- చక్రవర్తిగారియెడ దృఢభక్తియు, యుద్ధమును విజయవంతముగ నంత మొందింప వలయునను నిశ్చయమును తెలియబరచుచు జాతీయకార్యక కక్షవారండును సమాజేశమును ఏకగ్రాముగ తీర్మానించిరి.

నావికాసప్తములు

లండను, ఏప్రిలు 3:- నావికాధికారులిట్లు తెలుపుచున్నారు.-మార్చి 30 వ తేదీతో నంతమగువారములోపల 2, 416 బ్రిటిషు ఓడలు చేవులను చేరినవి. 2,879 ఇరటినుండి బయలుదేరినవి. 1600 టన్నుల కెక్కుడు బరువుగల రి.స్టీయరులును, తక్కువ బరువు గలవి 7 ను ముంచివేయబడినవి. 15 ఓడలను శత్రువు తెలిసికొని పరాజితులైరి. చేపలట్టు పడవలు 5 ముంచివేయబడినవి.

1,170 పరానుఓడలు చేవులను చేరినవి. అటనుండి 1005 బయలుదేరినవి. పడవలు ముంచివేయబడలేదు. ఇటలీ స్టీయరులు 331 చేవులను చేరినవి. 1500 టన్నుల కెక్కుడు బరువుగలవి 15 ముంచివేయబడినవి. 109 టన్నుల కెక్కుడు బరువుగలవి 1 యుహా కెక్కుడు బరువు గలవి 9 యుహా ముంచివేయబడినవి.

మరణము.
లండను, ఏప్రిలు 3:- ముష్టియుద్ధపరీటు దగు చాక్లీ మెరెలు చనిపోయెను.

అస్ట్రీయా

సంధినిగూర్చి అస్ట్రీయామంత్రి ప్రవంగము

ఆమెర్లుడం, ఏప్రిలు 3:- నేను ముఖ్యముగా సంధిని కోరుచున్నాను. ఇకమందు అవస్థ-ందనము లేకుండ చేయవలెననియే అస్ట్రీయావారు కోరుచున్నారు. ఈ అవస్థ-ందనము ప్రారంభము గాక పూర్వము సంధిరాయభారము తెల్లుబరివెదనని క్లెమెన్కోగారు ప్రశ్నించిరి. నేను సంధిరాయభారములను జరివెదనని బెర్లనువారితో వాదించితిరి. అట్లు మాలోచనల విషయమే అభ్యంతరముగాని తక్కిన విషయములలో యుద్ధమునకు పూర్వము వారి వారి స్వాధీనముననుండిన దేశమును మరల వారివారి కిచ్చివేయవలెననియే అస్ట్రీయావారు కోరెదరు. అందులకు పారిసువా రంగీకరింపలేదు. గాన యుద్ధము చేయవలసి వచ్చినది. జర్మనీ వారికి అస్ట్రీయా వారు నచ్చము కలిగింపదు. జర్మనీ వారు అస్ట్రీయా వారిని పరిత్యజింపదు. ప్రాశ్నఇటలీ దేశములవారు మనదేశభాగముల నాక్రమింపగోరుట వనోవిధము. అందులకు వారికి దారుణప్రావృత్తము జరుపబడునని కాంటుజర్నిను వియన్నానగరసంఘము వారివిరుట నుడివెను. సంధికారకు మేము వేకకొనము. నైతికమైనదికైనవల సంధిజరుగునట్లు చేసెదము రుస్యారుమేనియా సంధిమరతులు సమంజసములు. జర్మనీవారు దేశాక్రమణమును కోరుదుగాని నైతికద్రవముకొరకు కొంత బాగ్రత్తపడుట అవసరము ఇటీవల అస్ట్రీయావారు మిత్రమండలితో సంధిజరుగోరిగాని మిత్రమండలివారు అస్ట్రీయా వివాదమును చూడదలచి వెనుదీసిరి. అస్ట్రీయా జర్మనీదేశములవారి సంధి సరిగనిలువగలిగినదని అతడు నడివెను.

పరాను ప్రధానమంత్రి ఖండన.

కాంటుజర్నినో నెట్టి రాయభారములను జరుగజేదు. అతడు కేవలము నసత్యమునే నుడివెనని క్లెమెన్కోగారు ఖండితముగా నడివిరి. కాంటు జర్నియ పన్నాగము స్పష్టము. అస్ట్రీయాలో ప్రతిబూలకు మనశ్శాంతిని కలిగించుటకును మిత్రమండలివారిలో నంతకలహములు కలిగించుటకును కాంటుజర్నియ యాయుక్తివిస్తే నని రాజనీతిజ్ఞులు తలంచుచున్నారు.

అమెరికా అధికారుల భావము.

జర్మనులు మరల సంధికి యత్నించుచుండి రనుటకు జర్మను ప్రవంగము నిదర్శనము. మిత్రమండలి వారు అట్లును లో రైసల కొరకు మాత్రమే పోరుచున్నారని ఎల్లరు తలచునట్లత డీయుక్తిచేసెను. సంధి రాయభారముల కదను కలిగినదను సూచన యిప్పుడే మెరికావారి కేమియును రుచించదు.

టర్కీ.

పెల్వీను యుద్ధము.

లండను, ఏప్రిలు 2:- మార్చి నెల 30-వ తేదీకి పాదాజు రైల్వేమీద దాడి సఫలమైనది. మేము ఎస్సాల్లో వంకకు వెనుకకుబోక వారంభించితిమి. మేము చాల మైల్ల వరకు యినుపదానిని వంతెనలను కూల్చివేసితిమి. అత్యుక్త ప్రాంతమున శత్రువులు తీవ్రముగా నెదిరించిరి. మా వెనుక తలపడిన తురుష్కులను మేము సులభముగా నోడించితిమి. మార్చి 25 మొదలు ఏప్రిలు 1 లోపున 700 మంది 4 ఫిరంగులను కట్టుకొంటిమని అధికారులు తెలిపిరి.

గ్రీసు

అలగ్జాండరు రాజుగారికి బ్రిటిషువిరుదము.

ఏనెస్సు, ఏప్రిలు 3:- ఇటీవల నిత్యబడిన బాతు అగ్ధులచిహ్నమును కన్నాటుప్రభువుగారు నేడు అలగ్జాండరు రాజుగారి కిచ్చిరి.

జపాను

జపానువిదేశమంత్రి.

టోకియో, ఏప్రిలు 3:- బోరను ఉదీడాగారు విదేశ మంత్రిగా నియోగింపబడి రుస్యారుద్ధ నిరోధకమునా

On Thursday morning a fire broke out in a godown of the Calcutta Hydraulic Press (Agents Messrs. Andrew Yule) at Chitpur. The affected godown was a double storied one the top floor of which was used for storing and the lower floor for storing fuel. Immediately after the discovery of the sprinklers and other mill appliances were repositioned to extinguish the flames. The damage caused to the building which is fully covered by insurance, is estimated at about a lakh of rupees. The godown itself was only slightly damaged.

ప్రజాభిప్రాయములు

I

ఆంధ్రవాణి భాండారము.

అయ్యో, గుంటూరుజిల్లా, బాపట్ల తాలూకా ఇనగల్లు గ్రామమందలి, ఆంధ్రవాణి పుస్తకభాండారము యొక్క శ్రీశ్రీయవార్ల కోత్ననము ఈనెల 14-తేదీయందు, రావూరి శ్రీరాములు, శతావధానిగారి అధ్యక్షత్వక్రింద జరుగును. మరియు, రామేశ్వరకవుల శతావధానము గూడజరుగును. ఇనగల్లు, ఏప్రిల్ 2 తు. కేశవరావు.

II

ఆర్యవైశ్య అన్నదాన సమాజము.

అయ్యో, శ్రీకాళీ కన్యకాపరమేశ్వరీ ఆర్యవైశ్య అన్నదాన సమాజమునందు గతనెల 28వ తేదీ సాయంకాలము 6 గంటలకు అనంతపురంజిల్లా కల్యాణ దుర్గం కాపురస్తులగు మహారాజ రాజశ్రీ జయం నారాయణ శ్రేష్ఠిగారి ఆధిపత్యముక్రింద ఆర్యవైశ్యసభ జరుక్కుటచేసి.

అగ్రాసనాధి పతిగారు ఆర్యవైశ్య సభముయొక్క ఉపయోగమును గూర్చియు శ్రీ మాన్ బాబేపల్లి రామబ్రహ్మయ్యవారు ధర్మములను గూర్చియు శ్రీ మాన్ కింగరాచార్యులవారు వేదవిహిత పాంచరాత్రాగమ విగ్రహ శ్రుతిస్థలు గూర్చియు ఉపన్యసించి సభ్యులను ఆనందింపజేసిరి. ఒకవైశ్యము

III

అయురేద్య కళాశాల

అయ్యో, మా గ్రామమునందును నేను ఒక సంవత్సర చందా యేర్పాటుచేసి చెన్నపురి ఆయురేద్య కళాశాలకు పంపుటకై చందాద్రవ్యము పోగుచేయుచున్నాను. ఆ నేకులు మిక్కిలి ప్రీతితో సహాయము జేయుచున్నారు. ఆ చందా మొత్తమును ఆంధ్రప్రతికాధిపతిద్వారా పంపిన ఆయాపట్టణములయందలి ధర్మాత్ముల నామముల వారు పత్రికలయందు ప్రచురింపకల్గుదురు. ఇందువలన తక్కిన వారికి ప్రోత్సాహము గలుగగలదు. ధర్మకార్యములయందు వారివారి శక్త్యను సారము ప్రతి యొకరు పాటుపడవలసియుండును.

కో. కర్తాకారయితాచైన ప్రేరకాన్నను మోదకః, సుకృతంబువల్పులంచైన చత్వారస్సునభాగినః. నేకటగిరిటవుకా, నెమలి సుబ్బారావు.

IV

తెలగాలు.

అయ్యో, రాష్ట్రసంకరగుపును రాష్ట్రాధిపతులతో వచ్చిన సేనాపతులు రెండు ఆ రెండు నెలలూజిల్లాలో పాక నాడు మొదలగు దేశముల నుండువారు. పాకనాటిరెడ్డినియు గుంటూరుజిల్లాలోని పాపులూరి మల్లనగారు జెప్పినటుల "ఇల కమ్మనాటిలోపల" విలసిల్లెను పాపులూరి! యనగా వంగలోలు మొదలగు యేలూరువరకు నివసించు రెడ్డు కమ్మవారనియు, ఏలూరుదగ్గరనుండి తెలగదేశమునకుండు రెండు తెలగవారనియు వాడబడుచుండిరి. తెలగవారి యిండ్లపేర్లు, మాదిరెడ్డి-పర్వత రెడ్డి మొదలగు రెడ్డినామము లనేకములు జున్నవి. కమ్మవారి యింటిపేరు. వాసిరెడ్డికా లొకరు తప్ప మరియెవరైనామము గానవించదు. నేను యను నునుమృతామము వీరిలో గలదు. ఈనే డెచ్చటనుండి వచ్చినది విచార్యము. నేను నుండినేని యని యింటిపేర్లు గలిగియున్నవి. ఇప్పటికిని నేనాధిపతులను ప్రభువులని పిలుచువాడుక గలదు. రేమ కమ్మను నుండి రెడ్డి శబ్దము వచ్చియుండును.

అప్పికట్ల, గుంటూరు జిల్లా. } కొండముది నరసింహం.

V

ఆంధ్రశిల్ప కళాశాల

అయ్యో, ఆంధ్రదేశిస్తోత్రం ప్రతిగోజును ఆంధ్రశిల్పకళాశాల విద్యార్థులచే గావింపబడుచున్నది. బాలర దీపేను బహ్మదీపేనలయు ఆంధ్రులకోర్కెలు ఫలించును. గుంటూరుపురమున ఆంధ్రమాత్రాలయము నెలకొల్పబడబోవుచున్నది. కోకినకోర్కెల నిచ్చును, దేశమాతకు ముడుపులు కట్టుకొనిన, సఫలీకృతమనోరథులగుదురు, ఉద్దేశములు కలిగినవెంటనే ఆంధ్రదేశీయని, నిర్మలహృదయముతో తదేకనిష్ఠాగరిష్ఠులయి కొన్ని

నిమిషములు మాత్రము సృశించిన వీడలు వీడలు బలమగు రోగములు నిర్మూలము గావించబడును. మనలను కన్నతల్లి తల్లియని రోజునకొక్కమార్తెనను ముకుళితకరములైన పుత్ర పౌత్రాభివృద్ధియగునట్లు ముద్దుబిడ్డల నాశీర్వదించును. జననీ జన్మభూమిశ్చస్త్రాదావపిగరియని ఆంధ్రమాతృదీప్యస్వరూపము తయారగుచున్నది, ఆరు అడుగులకు మించియుండును. దేవిసేవయే మానవసేవ, మానవసేవయే ఈశ్వరసేవ, ఈశ్వరసేవయే ఆనందము, ఆనందమే మోక్షము, మోక్షము నార్జించుటకు యేమానవుడు ప్రయత్నించడు.

నూతులపాటి నరసింహం.

VI

ఆంధ్ర సేవా సంఘము.

అయ్యో, ఆర్యావర్తమున నూతన సంచలనము ప్రారంభమై నప్పటి నుండియు భారతనాయకుల యొక్క భావములు అదృశ్యములు కార్యరూపముదాల్చక కేవలము వాగ్రూపముననే యుండినందున దేశీయసోదరులు వానిఫలితము ననుభవించుట కవకాశము లేకపోయెను. రానురాను భారతీయుల యాశ్చర్యములు పెంపొంది తత్ఫలప్రాప్తి సిద్ధించుటకు వానిని కార్యరూపమును బెట్టుమని యువకుల నెల్లరను కాలచక్రము ప్రేరేపించుచున్నది. రమ్యమగు సుద్యాన వనమందు నవనవలాడు పుష్పరాజ్యము తన సహజ సౌరభముచే చూపకల నాహ్వానము చేయునపుడు ఎవ్వడు దానిని క్రుంచి తననాసికముండి దాని నుగంధము నాస్వాదించి కంఠును! కాన ఆరతార మూర్ఖులై వెల్లసి భరతమాతయొక్క పూర్వాన్నత్యమునకు ప్రబోధముగావించు నాయకుల నూత్రముల కార్యరూపమున నాచరణలోనికి దెచ్చుటకే యీసంఘము స్థాపింపబడినది. జాతీయ వ్యక్తికే చెప్పెముకయైన మతమును మాతృభాషను ఉజ్జీవింపజేయుటయు, అద్దాని ఇంగ్లీషుములనలె పరిగణింపబడు వివిధ సంఘముల (మఖ్యముగ నియ్యజాతుల) నుద్ధరించుటయు, అట్లానాంధకారమును పారదోలు జాతీయ విద్యావ్యవస్థపమును జనసామాన్య హృదయ కవలములయందు వ్యాపింపజేయుటయునెది సుసౌరభ భరితములైన పుష్పములతో దేశమాతృ పూజచేసి జన్మసౌఫల్యము గావించుకొనుటయే నీ సంఘోదేశమును ఆదర్శమునై యున్నది.

పదాధ్యక్షునకు నున్న తిస్థాన మొసగబడు నీదినములందు ఎట్టి సదుద్యమమైనను వ్యాపనమై ఫలము బడయుటకు ధన మత్యావశ్యకము గాకపోయినను, అవసరముగాన ఆంధ్రసేవా సోదర బృందము ఆంధ్రదేశీయులనింటింటును నెలకు ఒక అక్షాప్రసాదాని యొకనిధిని సమకూర్చు నుద్యమమై యత్నములు సలుపుచున్నార. వివిధ కాస్త్రజ్ఞానమునకు మూలకర్తలైన ఋషులయొక్క సంతానమా! దేశమాతృపూజకై యుత్సాహ భరితులై కాను కలనర్పించి యాశ్చర్యపు తు లనిపించుకొనుటకు స్వాగతమొసగు నవకాశమును సన్పాదించి కార్యమునకు గడంగుడు. సోదరులకు చేయూతనొసగి సాహభూతిని జూపుడు. సంఘమును సాంఘికాశయములను, దేశమాతను నుద్ధరించి మాకు ప్రోత్సాహ మొసంగ నెల్లరును ప్రార్థితులు. బందరు.

వి. ఎస్. రావుజి. కార్యదర్శి.

VII

తిలకు మహోత్సవము.

అయ్యో, లోకమాన్యబాలగంగాధరతిల్క్ భారతదేశ స్వరాజ్యసంజేతము నిర్ణాంకునకుఁ గొనిపోవుటకై చెన్నపట్టణమున కరుదెంచుటయు, స్వరాజ్యప్రతిపత్తులు కొంచుతేని పోనిదాద్యముల నమృతమోగినై వారికారాగృహవాసకము నుండువడేసికొని యాగోపించుటయు, సింహపురిననులు తిలకు మహారాజునందుంగల తమభక్తిని, నమృతమును వెల్లడించుచు నొకసభను కలివాసరమునఁ బురసాధమునందు జరిపిరి. స్వరాజ్య సంఘాన్యములు శ్రీయుత బి.అట్లాస్వామయ్యగారు రంగ్యత వహించితి.

మాతృగీతము గానమొనర్పినంత ఓరుగంటి వైకేటకు సుబ్బయ్యగారును, మొదలి రామకృష్ణ కోసులు గారును, బి. జే. ప్రసాదరావుగారును తిలకుకర్మయోగి జీవితమును న్యుచునుగవించుటకు నమృతాత్మ్యుని నిశ్చలమును, విమృశించుచు, నిరాదంబరమునకు దేశసేవకు అనుకరింపఁ బోయి హించుచు నుపన్యసించిరి. అన్యతోపన్యాసానంతరము బాలగంగాధరనియందుఁ గల విశ్వాసముం దెల్పుచు నొక తంత్రి వార్త సభవాసిపక్షమున తిలకుమహారాజున కంపఁబడెను.

తిలకుపతమును, దాదాభాయి నారోజిగారు స్వరాజ్య పతాకమును మహాయోధునింబలె వైకెత్తుచుండు చిత్రమును చప్పరమును బూవుచులచే నలంకరించి కర్నూర హోరులతో జయజయ ధ్యానములతో వందే మాతర ధ్వనులు మిన్ను ముట్టుచునుండ నత్తుత్సాహమున నూరేగించిరి. ఎట్టి నివియుం బచ్చనివియు నైన సుందరపతాకములు యుత్సవ వైభవముం దెంపచూపలుల భక్త్యుత్సాహములు వెల్లివిరిసెను. వీధులం దచ్చటచట తిలకు గారిం గూర్చి చిన్న చిన్న ప్రసంగములు గావింపఁబడెను. ఆంజనేయని యాలయమున నర్చనయు నీశ్వరునియు, నామమానియు వీక్షణలంగోరుచు నిమ్మ హాదేశభక్తునికాయురారోగ్యైశ్వర్యములను, వారి స్వరాజ్య సంజేత జయము నొసంగఁ బ్రార్థనసల్పిరి ముందు మేళతాళములును వెను వెంటంబడనము, భాలగంగాధరతిల్క్ మహాశయనకుజయ, తిలక్ మహారాజుకుజయ, జయ బారతమాతకు జయ, హిందూస్థానికి జయ, వందేమాతర, యిట్లు జయ జయ ధ్యానము లాకసమునం బిక్కటిలి, విద్యుద్దీపములును స్వరాజ్యపతాకములును వింతవన్నెంగూర్చు నుత్సవమంతయు జయప్రదముగ నిర్వహింపఁబడెను.

నెల్లూరు, ఏప్రిల్ 2 వి రామమూర్తి.

VIII

బెజవాడయందు ప్లేగు

అయ్యో, ఎండకాలములో ప్లేగు బాధ్యము నశింపవని వినియుంటిమి. కాని కాలములోకూడ వై పరిత్యము కాన్పించుచున్నది. పగలు అమితముగ ఎండకాయుటయు, రాత్రి పుచ్చునిగాలి వీచుటయు, వంచుకురియుటయు జరుగుచున్నది. అందుచే ఎండకాలముకూడ ఈబాధ్యమునకు చాలమట్టుకు సాయపడుచున్న దేకాని నశింప జేయజాలకున్నది దీనినిరూపు మాపుటకై చైరుమన్ డెలిగేటుగానున్న బాడ్డపాటి వేంకటప్పయ్య పంతులుగారు చాల శ్రమపడుచున్నారు కాని ఈకాలవైపరీత్యము నెటుల మాన్యులద? బజారులలో నిలువ యున్న మురికినీటిని ఎటుల వెళ్ళగొట్టుగలద? వీరికి కావలసినంత సామ్య అవసరమై యున్నది కొన్నికొన్ని బజారులను నెడల్పు జేయించుటయు అవసరము ఈపనులన్నియు వేలతో కావలసిన పనులై యున్నది ఈసమయమున రూసాయిలు దమ్మిలుగా ఖర్చుపడినగాని ప్లేగును ఆపుట వలను పడదు.

గవర్నరుపేటలో వైకెట్టుబడిన ఇబ్బందు లేమియు లేవు; చాల వికాలముగ నున్నది. కాని గోరీలదొడ్డుమాత్రము మా పేటలో ఉండుటవలన ప్లేగువలన చచ్చినపీనుగలన్నియు ఇనటనే పూడ్చబడుచున్నవి. ఇదివరకు రెండుమాసముల క్రిందటనే ఇవి మూయబడి యుండవలసినది. కాని మా మ్యునిసిపల్ కౌన్సిలర్లు మాత్రము ఇంతవరకు కండ్లను తెరువకుండుట కడు విచారకరము. ఇంతమాత్రము క్రద్ధపించజాలని కత్తున్నిలను లేల కొన్నింటిలో కూర్చొనగలగుదురో తెలియవచ్చును.

అప్పడే రెండుమూడువోట్ల ఈ పేటలోకూడ ఎలుకలు పడినవి. అందుచేతను ఈ పేటలోనికి కూడ ప్లేగుపురుగులు వ్యాపించినటుల నిశ్చయమైనది. ఇంతటనైనను గోరీలదొడ్డును మూసివేయనిది ఈపేటలోకూడ ఉండుట చాల కష్టమగునని జనులు భయపడుచున్నారు.

ఈపట్టిలో ప్లేగుబాధ్య ముండురించినది. మొదట చాల క్రోధో దైర్ఘ్యముతో అనేక రోగులవద్దకు వెళ్లి ఔషధసేవ చేసిన డాక్టరు ఆర్. రామకృష్ణయ్యగారు ఈ బాధ్యమువలన పవిత్రాకగతులైన ప్రాయశుటకు మిక్కిలి చింతించుచున్నాను. రోగులవద్దకు వెళ్ళవద్దని అనేకులు వీరి నియత్యాహుపరచినను లెన వైద్యకృత్తికి ధర్మవిరుద్ధమగుటచే వారల సలహాలను త్రోసివేసి రోగులవద్దకు వెళ్లి వారల ననేకవిధముల ఉపచరించుచుండిరి. వీరు కొలదికాలమే ఇచట వైద్యులుగ నుండినను అనేకమంది స్నేహితులను సంపాదించియుండిరి. వీరు ఆర్థించిన సామ్యము కూడబెట్టక అనేకులకు ధర్మముగ నొసంగి తమ ధార్మికగుణిని వెల్లడించిరి యోధునివలె ఈబాధ్యమును ఎదిరించి చిట్టచివరకు వైదవిడికి లోనిడిరి వీరు బ్రహ్మశ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహముగారి మేనకోడలును పెండ్లియాడిరి వీరికి ఒక ఆడపల్లెగలదు ధార్య గర్భిణిగనుండగ భర్తయోగము కలుగుటచే ఆమెగారి దుఃఖము అపరిమితముగ నున్నది. సామము! ఎగవంతుని కలంపు నెవరు మరల్చగలదు

బెజవాడ ఏప్రిల్ 3 పౌరుడు.

